

ZBIRKA ŠALEŠKI RAZGLEDI
Dvajseti zvezek

ZBORNİK 2023

Uredil David Vidmar Čeru

Knjižnica Velenje

Velenje 2023

VSEBINA 20. ZVEZKA

David Vidmar Čeru	5
VODNIK PO ŠALEŠKIH RAZGLEDIH	

OB KAJUHOVEM LETU

Mira Delavec Touhami	13
LJUBEZEN DO DOMOVINE IN DOMAČEGA KRAJA V POEZIJI KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA	

Špela Poles	33
KAJUHOV DOM	

David Vidmar Čeru	85
JOŽE DESTOVNIK: POZABLJENI BRAT KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA	

ZGODBE ŠALEČANOV

Silvo Grmovšek	135
INTERVJU Z MATEJEM VRANIČEM, AVTORJEM FILMA DIVJA SLOVENIJA	

Zoran Pevec	149
STROPNIKOVA LIRSKOSLOVARSKA GNEZDA – UNIKUM V SLOVENSKI PESNIŠKI POKRAJINI	

Rajko Zaleznik	161
ZGODBA O ŠOŠTANJSKEM BAZENU	

Peter Rezman	181
ŠTRAJK OB TEKOČEM TRAKU	

Dušan Brešar	201
ZA DOMOVINO – S TITOM NAPREJ!	

O PRETEKLOSTI, SEDANJOSTI IN PRIHODNOSTI ŠALEŠKE DOLINE

Danilo Čebul	223
ISKRICE ŠOŠTANJSKEGA FEUERWEHRA	

Rok Poles	263
OD KAČJEGA KOPALIŠČA DO PRESTIŽNEGA LETOVIŠČA DUNAJČANOV (DRUGI DEL: OD 1900 DO KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE)	
Jedrt Poles	337
»VSE NAS JE UNA NA SVET SPRAVLA« – ANTONIJA STERNAD (1873–1950), DIPLOMIRANA BABICA IZ ŠOŠTANJA	
Miran Aplinc	381
ČEVLJARSKA OBRT V ŠALEŠKI DOLINI	
Aca Poles	427
»BIL JE MOJSTER, KI JE DELAL VSE, OD GOJZERJEV DO PLESNIH ČEVLJEV«: SPOMINI NA ALOJZA POLANČA, ČEVLJARSKEGA MOJSTRA IZ ŠOŠTANJA	
Rok Poles	491
DARINKA ODOVIČ: KOZERIJA O TOPOLŠICI (1938) IN MOJA AVTOBIOGRAFIJA (1949)	
Jože Hudales	531
GORENJE V GORENJU: PRVO DESETLETJE DELOVANJA 1950–1959	
Alenka Šalej	565
50 LET PRIJATELJSTVA SREDNJEŠOLSKIH PEVSKIH ZBOROV IZ ESSLINGENA IN VELENJA	
Aleksandra Gačič Belej	595
RAZSTRTA ŽELEZNA ZAVESA: DRŽAVNIŠKI, POLITIČNI IN PARTIJSKI OBISKI VODSTVA VZHODNEGA BLOKA V VELENJU	
David Vidmar Čeru	651
JULIUS HORST (JOSEF HOSTASCH) IN VESELOIGRA DIE TANTE AUS TOPOSCHITZ	
DOSLEJ IZŠLO	730

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

908(497.4Šaleška dolina)(082)
94(497.4Šaleška dolina)(082)

ZBORNİK 2023 / uredil David Vidmar
Čeru. - Velenje : Knjižnica, 2023. - (Zbirka
Šaleški razgledi ; zv. 20)

ISBN 978-961-96340-3-5
COBISS.SI-ID 171067139

Za vsebino odgovarjajo avtorji. Povzemanje in reprodukcija
celote ali delov brez dovoljenja založbe in avtorjev je prepovedano.

© Knjižnica Velenje

David Vidmar Čeru

David Vidmar Čeru je zgodovinar in bibliotekar. Od leta 2016 do 2021 je študiral na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in magistriral iz študija starejše zgodovine. Sedaj je vpisan na študij prava v Ljubljani. Od 2022 je zaposlen na domoznanskem oddelku Knjižnice Velenje. Je avtor ali soavtor posamičnih znanstvenih monografij in strokovnih prispevkov.

JULIUS HORST (JOSEF HOSTASCH) IN VESELOIGRA DIE TANTE AUS TOPOLSCHITZ: POSSE IN EINEM AKT (TETA IZ TOPOLŠICE: VESELOIGRA ENODEJANKA)

Uvod in utemeljitev tematike

Pričujoči prispevek obravnava kratko dramo (farso) dunajskega pisca odrskih del Josefa Hostascha (1864–1943), znanega s psevdonimom Julius Horst, z naslovom *Die Tante aus Topolschitz: Posse in einem Akt* oziroma v izvirnem avtorskem prevodu *Teta iz Topolšice: Veseloigra enodejanka*. Prispevek je razdeljen na tri odseke. V prvem bo prikazana krajša biografija Josefa Hostascha (oziroma Juliusa Horsta) z navedbo njegove umetniške kariere in obravnavo dramskih in ostalih del. Poudarek bo na farsu *Teta iz Topolšice*, saj je to poleg krajše črtice avstrijske pisateljice Eugenie Schwarzwald (*Die Ochsen von Topolschitz* oziroma *Voli iz Topolšice*) eno redkih

leposlovnih del, ki se dotika Šaleške doline, edina do zdaj poznana v nemščini napisana drama, ki govori o Šaleškem, ter edino pravo leposlovno nepoetično delo, ki se dotika zaselka Topolšice. Drama bo obrazložena ter vsebinsko komentirana. Podana bo analiza sloga pisanja in nekaterih stilističnih posebnosti, ki jih srečujemo v nemškem originalu. Temu sledi besedilo, saj želim, da se bralci sami neposredno seznanijo z dramo oziroma farso. Na prvem mestu bo podan avtorski prevod v slovenskem jeziku, nato pa za preglednost še nemški original.¹

Julius Horst: življenje posvečeno gledališču

Josef Hostasch se je kot Josef Maria Franz Hostasch rodil 12. novembra 1864 staršema Johannu Hostaschu in Karolini Gertner v slikovitem Innsbrucku na Tirolskem. Rojen je bil kot sin očeta – bančnega poslovodje avstro-ogrske državne banke (*»Kontrollor d. oe. ung. Bank«*), in matere gospodinje. Formalno se je izobraževal na tamkajšnji šestletni humanistični gimnaziji in jo tudi absolviral,² preden je vpisal študij uprave in trgovstva ter kasneje deloval kot zasebni svetovalec (*»Privatbeamter«*). Iz Innsbrucka se je preselil na Dunaj, kjer je večji del življenja preživel v 8. mestnem okrožju Josefstadt (VIII. Wiener Gemeindebezirk – Josefstadt), in sicer na naslovu Fuhrmangasse 1A.³ Na Dunaju je Josef Hostasch prevzel svoj umetniški sinonim Julius Horst. Četudi po poklicu administrativni delavec ter zaposleni spodnjeavstrijske Escompte-Gesellschaft je večji del svojega

¹ Prepis nemškega besedila je narejen tako, da je čim bolj zvesto originalu, z malenkostmi spremembami. Na mestih, kjer je v originalu kakšna vidnejša slovnična napaka, ki ni odraz drugačnih pravopisnih standardov, in prečrtana beseda, ki označuje, da je avtor besedo narobe zapisal oziroma kasneje ponovno zapisal drugače, bo uporabljena oblika, ki je slovnično pravilna po današnji normi. Vse ostale podrobnosti bodo ohranjene v originalni obliki, torej v takšni, kakršno si je zamislil avtor.

² Österreichisches Biographisches Lexikon (ÖBL) *Online*, geslo »Hostasch, Josef; Ps. Julius Horst (1864–1943), Schriftsteller.« (Narejeno na osnovi ÖBL 1815–1950, Bd. 2 (Lfg. 10, 1959), str. 434).

³ Kürschner, Joseph. *Kürschners Deutscher Literatur-Kalender auf das Jahr 1902*. Band 24, str. 621, konkretno gesli »Horst, Julius« in »Hostasch, Josef.«

odraslega življenja posvetil gledališču in pisanju. Kasneje se je iz tega razvil svobodni poklic pisatelja in odrskega scenarista, kar je opravljal skorajda vse do svoje smrti leta 1943.⁴ Na Dunaju se je 31. januarja 1912 poročil s Hermino Vesely, s katero je imel dva otroka, in sicer sinova Hansa Heinza (roj. 29. decembra 1913) in Felixa Arnolda (roj. 5. avgusta 1915).

Kot pisec je bil dejaven vse od leta 1885, ko je izšla njegova prva odmevnejša drama *Pechvögel*, ter vse do svoje smrti leta 1943 na Dunaju. Kot samostojna dela ali pa v soavtorstvu z drugimi dunajskimi dramaturgi je napisal preko sto veseloiger (Possen), fars (Schwänke), komedij (Lustspiele), ljudskih iger (Volksstücke), operetnih libretov (Operettenlibretti) in drugih odrskih scen, ki so jih igrali večinoma v cesarski in kasnejši republiški prestolnici, a tudi v manjših mestih Avstrije ter celo po vsej monarhiji.⁵ Posebej veliko je bilo njegovih del uprizorjenih v Dolnji in Gornji Avstriji, deželama najbližje Dunaju, a tudi v ostalih zveznih deželah so bila njegova dela večkrat odigrana.

Poleg dramskih uprizoritev je deloval kot pisec filmskih scenarijev. Hkrati z literarnim udejstvovanjem je bil Horst aktiven pri organizaciji dunajske literarne scene in bil leta 1896 eden od soustanoviteljev Dunajskega društva dramaturgov (*Wiener Schriftstellergenossenschaft*), leta 1928 pa je pomagal pridružiti avstrijsko društvo dramaturgov svetovnemu združenju dramskih pisateljev (*Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs*).

⁴ *Theatermuseum Wien*, interni arhiv. Dostop do: *Deutsches Biographisches Archiv* (DBA). Geslo »Julius Horst.« I 570,430–431; II 618,95–98; 619,38–40; III 419,11; III 419,347. Interni arhiv je sestavljen iz več knjižnih gesel iz del Ludwig Eisenberg, *Das geistige Wien*, Bd. I, 1893; Hermann Kosel, *Deutsch-Österreichisches Künstler- u. Schriftsteller-Lexikon*, Bd. 1, 1902; Hermann A. L. Degener, *Wer ist's? Unsere Zeitgenossen*, 10. Ausgabe, 1935; Paul Emödi in Robert Teichl, *Wer ist wer. Lexikon österreichischer Zeitgenossen*, 1937; Hans Giebisch, *Kleines österreichisches Literaturlexikon*, 1948; Joseph Kürschner et al., *Kürschners Deutscher Literaturkalender. Nekrolog für die Jahre 1936–1970*, 1973; Wilhelm Kosch, *Deutsches Theaterlexikon*, Bd. I, 1953.

⁵ Österreichisches Biographisches Lexikon, geslo »Hostasch, Josef; Ps. Julius Horst (1864–1943), Schriftsteller.«

Uradni potret Juliusa Horsta kot člana dunajskega gledališča (levo) in Julius Horst v kostumu (desno). Sliki pridobljeni s spletnega arhiva Wiener Theaternuseum (Zivilporträt – Atelier Willinger, Wien - GND).

Med prvo svetovno vojno zaradi starosti ni bil vpoklican na služenje vojaškega roka (ob izbruhu leta 1914 je bil namreč ravno v svojem petdesetem letu), zato pa se je vojnim razmeram navkljub udeleževal v kulturniški sceni. Vojne razmere niso zmanjšale njegove ustvarjalne vneme, ravno nasprotno. V vojnih letih je spisal več svojih najodmevnejših del, ob tem pa pričel prvo od dveh izjemno uspešnih obdobij pisanja filmskih scenarijev. Posamezni filmi so želi velik uspeh ne le v avstro-ogrski monarhiji in Nemškem cesarstvu, temveč celo v nekaterih vidnejših nevtralnih državah. Tako so bili nekateri njegovi filmi predvajani celo v Združenih državah Amerike, preden so le-te leta 1917 centralnim silam napovedale vojno. A največji uspeh je zagotovo moral doživeti v odrski produkciji, kajti vojne potrebe so zahtevale mobilizacijo kulturne scene, da bi ta preprečila demoralizacijo prebivalstva. Njegova dela so uprizarjali ne le v osrednjih deželah današnje Avstrije, ampak tudi v periferiji habsburških dednih dežel.

Izpostaviti je treba leto 1916, ko so bila njegova posamezna dela predstavljena tudi na Slovenskem, in sicer v takrat pretežno nemškem Mariboru. 28. oktobra je bila prikazana burka *Eheurlaub* (*Zakonske počitnice*) s ponovitvama 29. oktobra in 5. novembra,⁶ po novoletnih praznikih pa 4. januarja 1918 farsa *Die Welt ohne Männer* (*Svet brez moških*) z Emmy Blaha-Wallner v ženski in Karlom Schröderjem v glavni moški vlogi. Farso so januarja ponovili še dvakrat. Naslednja uprizoritev v Mariboru je bila veseloigra *Der Strohwitwer* (*Slamnati vdovec*). Opereta avtorjev Juliusa Horsta in Emila Norinija je bila na mariborskem odru odigrana 11., 12., 21. in 24. februarja. Glasbo in libreto za delo je napisal Rudolf Ehrich.⁷ Tako vidimo, da je bil Horst, četudi je glavnino življenja preživel na Dunaju, kjer se je umetniško izoblikoval, znan in priznan tudi onkraj meja osrednjeavstrijskih dežel ter poznan celo na Slovenskem, kjer je v tem času obstajala še izredno močna in v nekaterih ozirih tudi mnogoštevilna nemška kulturna in narodnostna manjšina. Maribor kot eno od treh najpomembnejših »nemškutarskih« in nemških središč Štajerske (poleg Celja in Ptuja) je tako skorajda pričakovano uprizarjalo dela tisti čas priljubljenega nemškega pisca.

V času po razpadu avstro-ogrske monarhije se je Horst omejil na Dunaj in tam ustvaril stik s priznано avstrijsko igralko Hanso Niese in njenim možem Josefom Jarnom, direktorjem dunajskega gledališča *Theater in der Josefstadt* ter kasneje direktorjem gledališč *Renaissancetheater* in *Fürst-Theater im Wiener Prater*. Trojica je v 20. in 30. letih sodelovala pri več dramskih in filmskih projektih. S pomočjo para se je lahko Horst povezal še z nekaterimi imenitnimi imeni dunajske kulturne scene ter igralci in scenaristi dunajskega *Volkstheatra* (kot na primer že prej omenjani Emil Norini, Rudolf Ehrich, ter z ostalimi znanimi dunajskimi literarnimi osebami, kot so Emerich Walter Emo, Max Mack, Alexander Engel, Richard Oswald, Leo Stein, Karl

⁶ *Marburger Zeitung*, 28. januar 1916, str. 3.

⁷ Vlasta Stavbar. *Kulturno dogajanje v Mariboru v letih 1914–1918*. Maribor: Obzorja, 1998, str. 56–57.

Weinberger, Robert Pohl itd.). Njegove dramske scenarije so na velikih odrih (recimo *K.–K. priv. Carltheater*, nato *Johann Strauss Theater in K. K. priv. Theater in der Josefstadt*) uprizarjali številni takrat priznani igralci, med njimi Rita Georg, Max Brod, Fritz Imhoff, Dore Aldor, Marie Gribl, Eugen Günther ter številni drugi.⁸ Poleg uspeha na dunajski dramaturški sceni so bila 30. leta za Horsta ponovno plodovit čas filmske produkcije in pisanja filmskih scenarijev.

Kot priznani pisec odrskih in dramskih del je v zadnjem desetletju svojega življenja sodeloval v različnih žirijah, ki so podeljevale literarne nagrade. Med drugim je bil sestavni član štiričlanske žirije (skupaj z Ottokarjem Drumbloom, Emilom Lorenzom in Karlom Schippom) pri podeljevanju *Kärntner Literaturpreis* za leto 1940. Tri leta kasneje, 1943, je bil tudi sam dobitnik pri nacistični oblasti propagandirane nagrade (*NS-Literaturpreis*) – za prvo mesto dunajskih *Volksstücke* (*Erster Preis beim Preisausschreiben für Wiener Volksstücke*).⁹ Do neke mere je njegova pridobitev takšne nagrade tudi pričakovana. Njegova dela so kot pretežno komične stvaritve delovala izrazito nepolitično. V nasprotju z vidnejšimi nemški avtorji, ki so zaradi kritične misli in očitnega nasprotovanja nacizmu morali oditi iz Rajha (predstavniki *Exilliteratur*, med njimi priznana imena, kot so Thomas Mann, Theodor Adorno, Bertold Brecht, Hannah Arendt in številni drugi), so njegove večinoma nedolžne veseloigre ostale dovoljene, morda zaradi konservativnosti in politično neangažirane vsebine celo čislane med nacistično politično elito.

Po drugi seriji filmskih uspehov v 30. letih se je Horstova kariera počasi začela zaključevati. Izdajal je zmeraj manj del (eno redkih je na primer film *Die Tugendwache*) in se bolj kot ne pričel udejstvovati na raznih zborovanjih in literarnih ve-

⁸ Za več o njegovih predstavah predlagam pregled digitalnega arhiva dunajskega Theatermuseuma, v katerem so na voljo posamezni dokumenti in vabila na predstave. Iz teh vabil je moč razbrati bogat in obširen krog ljudi, s katerimi je bil Julius Horst v stiku večji del svojega ustvarjalnega življenja na Dunaju.

⁹ Helga Mitterbauer. *NS-Literaturpreise für österreichische Autoren*. Dunaj: Böhlau Verlag, 1994, str. 71 in 111.

čerih. Umrli je 12. maja 1943 na Dunaju, kjer je tudi pokopan (Zentralfriedhof).¹⁰

Med pomembnejša oziroma odmevnejša dela štejejo *Pechvögel* (*Nesrečnež* leta 1885), *Wünschhausen* (*Hiše sanj* leta 1886), *Dämon Schwiegemutter* (*Demonica tašča* leta 1887), *Der Pumpmajor* (*Pumpmajor* leta 1895), *Der Pffikus* (*Pffikus* leta 1896), *Man ohne Kopf* (*Mož brez glave* leta 1897) *Katzenjammer* (*Mačje javkanje* leta 1897), *Lolas Cousine* (*Lolina sestrična* leta 1898), *Lachende Erben* (*Oporoka za nasmejat'* leta 1898), *Blondin von Ramur* (*Blondinka iz Ramurja* leta 1899), *Ein Besserer Herr* (*Boljši gospodar* leta 1900), *Man lebt ja nur einmal* (*Samo enkrat se živi* leta 1900), *Die wahre Liebe ist das nicht* (*Prava ljubezen pa to ni* leta 1901), *Die blaue Maus* (*Modra miš* leta 1908), *Die Welt ohne Männer* (*Svet brez moških* leta 1909), *Der Himmel auf Erden* (*Nebesa na Zemlji* leta 1909), *Der Schrei nach dem Kind* (*Jok za otrokom* leta 1914), *Eheurlaub* (*Zakonske počitnice* leta 1917), *Das Lumpenparadies* (*Lopovski paradiz* leta 1919), *Das Spiel mit dem Feuer* (*Igra z ognjem* leta 1921), *Adieu, Mimi* (*Zbogom, Mimi* leta 1926), *Der Schlüssel zum Paradies* (*Ključ do nebes* leta 1931) in *Das Frauenparadies* (*Ženski paradiz* leta 1936),¹¹ poleg teh pa še številna druga.¹²

Po posameznih dramskih delih so kasneje nastali tudi igrani filmi. Višek popularnosti so njegovi filmski scenariji dosegli med prvo svetovno vojno, ko je bilo insceniranih okoli ducat filmov. Med njimi so *Die blaue Maus* (*Modra miš* leta 1913),

¹⁰ *Theatermuseum Wien*, interni arhiv. Dostop do: *Deutsches Biographisches Archiv* (DBA). Geslo »Julius Horst.« I 570,430–431; II 618,95–98; 619,38–40; III 419,11. Na tem mestu povzeto po Czeike, *Historisches Lexikon Wien*, Bd. III, 1904.

¹¹ Österreichisches Biographisches Lexikon, geslo »Hostasch, Josef; Ps. Julius Horst (1864–1943), Schriftsteller.« in Kürschner, Joseph. *Kürschners Deutscher Literatur-Kalender auf das Jahr 1902*. Band 24., str. 621, konkretno gesli »Horst, Julius« in »Hostasch, Josef.« O popularnosti in številčnosti njegovih del se lahko prepričamo ob pregledu spletnega arhiva Avstrijske narodne knjižnice (ÖNB), kjer je za Juliusa Horsta na stotine objav in vabil na njegove odrske predstave.

¹² Lexikaeinträge zu Julius Horst (vgl. Anhang) in der Österreichischen Nationalbibliothek (ONB-Suche).

Die Welt ohne Männer (Svet brez moških leta 1914), *Hans und Hanni* (*Hans in Hana* leta 1915), *Hambels Abenteuer* (*Hamblove avanture* leta 1915), *Der fesche Rudi* (*Nagajivec Rudi* leta 1915) in *Der Mann ohne Kopf* (*Mož brez glave* leta 1917). Temu je sledilo filmsko zatišje, ki je trajalo okoli dvajset let. Ponovno so njegovi scenariji želi uspeh v tridesetih letih, in sicer *Der Herr ohne Wohnung* (*Gospod brez stanovanja* leta 1934), *Der Himmel auf Erden* (*Nebesa na Zemlji* leta 1935), *Rendezvous in Wien* (*Randevu na Dunaju* leta 1936), *Das Frauenparadies* (*Ženski paradiž* leta 1936) in *Der letzte Wiener Fiaker* (*Poslednji dunajski fjaker* leta 1937).¹³ Zadnji filmski scenarij je izšel posthumno leta 1966 (*Das rote Tuch* oziroma *Rdeči prt*).

Teta iz Topolšice: literarnokritična analiza dela in pregled odrskih uprizoritev

Če želimo zares razumeti naravo te veseloigre enodejanke, moramo raziskati dva vidika. Prvič je potrebno narediti literarnokritično analizo samega dela in razložiti, komu je bilo namenjeno in zakaj so bili izbrani takšni liki, kakršni se pač pojavljajo v veseloigri. Nato pa moramo pogledati tudi zgodovino odrskih uprizoritev, saj bo to pomagalo odstreti odgovor na vprašanje popularnosti in dramaturške vrednosti samega dela.

O čem drama sploh govori? *Teta iz Topolšice* je veseloigra enodejanka in je delo brez večjih zapletov in kompleksnejših tematskih vzgibov. Glavni lik je Maks Rod (nem. orig. Max Rhoden), dunajski slikar, ki pretenta Rozamundo Vajgl (Rosamunde Weigl), svojo bolno teto iz Topolšice, da je doštudiral medicino, se zaročil, nato poročil in celo postal oče, vse zaradi nadaljnega prejemanja visokega mesečnega prihodka in po njeni smrti bajne dediščine. A nekega dne prejme Maks telegram, da je teta čudežno ozdravela s pomočjo nenavadnega zdravila, ki ji ga je bil poslal on sam (zdravilo za konje *Lažnjev Putinostin* oziroma *Kwizdas Gichtfluid*). Sedaj je teta na poti na Dunaj, kjer bo lahko

¹³ »Porträt des Drehbuchautors Julius Horst (1864–1943).« Dostop 1. 8. 2022. (cyranos.ch)

končno spoznala Maksovo ženo in videla njuno družinsko srečo. V paniki prosi Maks svojo sosedo Ernestino Musburg (Ernestine (Ernest) Mossburg) ter njeno spletično Ano (Anna, die Kammerzofe), da mu pomagata v tem komplotu pretentanja lahkoverne in kar se da prijazne »provincialne« tete iz Topolšice. Toda ta se hitro izkaže za vse prej kot prijazno in lahkoverno gospo, in sozarotniki hitro spoznajo, da ji mogoče celo ne bodo kos. Že tako ali tako nepredvidljivo situacijo še bolj začini prihod Fridolina Nerada (Fridolin Ungern), »arhetipa razstresenega univerzitetnega profesorja«, ki ravno na dan prihoda tete na Dunaj želi zaprositi Ernestino, vdovo svojega dobrega prijatelja, za roko. Nastalo situacijo Maksu še dodatno oteži Rozamundina želja spoznati otroka in v hektičnosti nastaneta iz obljubljenega enega otroka dvojčka, naposled pa kar trojčki! Prihod »neizobražene in kmečke« ter v traht oblečene babuške (Babuschka, die Amme) je poslednji žebelj v krsto Maksovih želja po uspešnem pretentanju tete. Vsemu kravalu sledi razplet in končno priznanje Maksa Roda, da si je izmislil večji del svoje življenjske zgodbe, da bi pretental teto in si po njeni smrti pridobil bajno dediščino. Na koncu je Maks kljub ponovnim poskusom pogajanj razdedinjem, nesrečni Fridolin pa mora srditi teti pojasniti, da v zadnji sceni snubljenje ni bilo namenjeno njej, temveč njegovi ljubezni Ernestini.

Teta iz Topolšice je delo, ki pooseblja nekatere značilnosti starejših tipov komedije, prepredene s stoletja starimi pravili, stalnimi arhetipi in ostalimi znaličnostmi, kakršne srečujemo že pri pisanju Aristofana in kakršne so bile značilne za evropsko dramatiko v njeni dolgi zgodovini do 20. stoletja. Nikakor ni na tem mestu govora o kakšni eksperimentalni drami, kakršne so se ravno v času po prvi svetovni vojni s prihodom poznega impresionizma in zgodnjega ekspresionizma, v povezavi z novodobnejšimi vzgibi dadaistične in zgodnje drame absurda začele razvijati v evropskem prostoru. Drama ostaja zvesta klasični, izrazito ljudski komediji. Vključuje like, ki so arhetipske prikazni posameznih družbenih skupin, obenem pa z absurdnostjo in očitnim pretiravanjem posameznih elementov teh arhetipov želi doseči komični učinek.

Pri tej absurdnosti je najočitneje izpostavljena Rozamunda Vajgl, a njen lik je potrebno razumeti le kot del družbene pojave, ki jo avtor želi prikazati z dihotomijo konflikta podeželskega in mestnega miljeja.

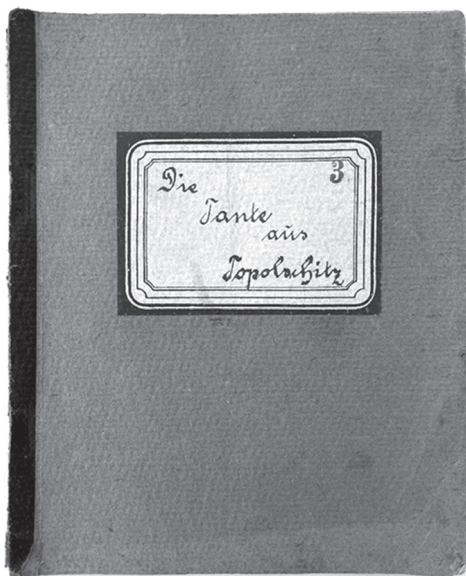
Rozamunda tako na primer nastopa kot neizobražena ali vsaj neotesana sorodnica iz ruralnega okolja, nepripravljena in neveščča življenja v večjem središču, v katerem so kulturne norme striktnije, a bolj napredne. Do neke mere si upam trditi, da je to morda tudi razlog izbire Topolšice kot kraja Rozamundinega izvora. Če upoštevamo čas nastanka drame (okoli leta 1920, vsekakor pa po letu 1918), je *Teta iz Topolšice* delo najzgodnejšega obdobja umetnosti avstrijske prve republike. Kot najvidnejši lik in tista oseba, ki je zaradi svojih osebnostnih značilnosti na odru najbolj na udaru, je smiselno trditi, da je avtor Rozamundo umestil v okolje nove države Jugoslavije zato, da bi subtilno prikazal neotesanost in nekolikšno omejenost prebivalstva, ki se je le nekaj mesecev prej ne ravno najlepše in vsekakor ne mirno ločilo od nekdanjih habsburških dednih dežel. Umestitev tete v Topolšico je bila tako opravljena iz dveh izhodišč. Horst je želel prikazati omejenost in nekolikšno nekulturnost, ki spremlja vaško okolje. A ob zavedanju, da je to drama, namenjena pretežno amaterskim gledališčem, ki so se seveda nahajala ravno v takšnih ruralnih središčih, je teto prenesel v mesto, ki je obenem ruralno (od koder bi lahko izšla njena neotesanost), a ob tem zaradi umestitve v državni prostor nove Jugoslavije ne bi delovala žaljivo do prebivalcev ruralnih okoliških mest Avstrije. Tako se moramo pri liku Rozamunde Vajgl vprašati, ali je njena grobost le posledica vaškega izvora (kar se sklada tudi z neotesano osebnostjo Babuške, ki izhaja iz (nemškega oziroma avstrijskega kmečkega miljeja)¹⁴ ali pa posledica vaškega izvora iz »nekulturnega« območja slovanske naselitve in nove, Avstriji

¹⁴ Pri figuri Babuške je treba reči, da je avtor uporabil izraz »In französischen Dialekt hats früher g'redt!« oziroma direktno »Prej je govor'la s francoskim naglasom.« Tukaj ne smemo razumeti »französisch« direktno kot »francoski«, temveč v smislu omejeno oziroma nekulturno. Tukaj vidimo, kako se je po prvi svetovni vojni protifrancoski sentiment v Avstriji ohranjal skoraj kot nekakšna psovka.

nekoliko sovražne države. Drama nam tega odgovora ne daje dokončno niti se ne spušča v to, a upoštevanje realnih zgodovinskih vzgibov in mentalitete, ki je prevladovala na Avstrijskem v dvajsetih letih 20. stoletja, je na več mestih verjetna in po mojem celo potrebna. Dokončno pa ta pogled in sodbo kot prevajalec prepuščam bralcu.

Toda napačno je zatrditi, da gre pri *Teti za Topolšice* izključno za dramo, katere namen je predstavljati in kritizirati omejenost kmečkega ali pa vsaj podeželskega miljeja. Še manj pa je govora o odkrito protijugoslovanski drami. Ravno nasprotno; drama je karikiran prikaz vsesplošnih družbenih nesoglasij, saj vsebuje dihotomični in stvarno premosorazmeren prikaz neuglajenosti tako podeželskega kot tudi mestnega miljeja. Tukaj, se pravi pri napakah mestnega miljeja, je absurdnost in pretanjenost likov nekoliko manj očitna kakor pri Rozamundi in Babuški, a še vedno obstaja. Maks Rod kot protagonist in pokazatelj celotne narative je seveda oseba, ki jo je potrebno pri tem najočitneje izpostaviti. Deluje kot arhetip mestnega prebivalca, ki najbolj izrazito pooseblja nekatere lastnosti, ki bi se ali podeželskemu ali pa delavskemu gledalstvu (iz uprizoritvene zgodovine očitnima ciljnim skupinama te drame) zdeli kot zaničljivi ostalini z buržuaznimi vzgibi. Maksa je tako potrebno izpostaviti zaradi svojega oportunističnega, nepridipravosti in nepoštenja ter izkoriščevalske narave: se pravi takšnih osebnostnih značilnosti, ki so več kot očitno zakuhale celotno godljo in usmerjale farso. Tudi lik Fridolina Nerada je takšen, da pooseblja nekatere vse prej kot častivredne mestne lastnosti. Kot je izpostavil že avtor pri svojem opisu, je Fridolin arhetip razstresenega profesorja in s tem zbadljiv prikaz pretirane akademskosti in preusmeritve v teoretiziranje, ki marsikoga odtuji od stvarnosti. S tem ga prikaže kot razsejanega, zmedenega in razstresenega, brez zmožnosti »normalnega« delovanja in družbenih interakcij. Tudi Ernestina Mosburg, četudi očitneje svetla luč te drame in oseba, katere lik je najmanj potenciran do absurda, vsebuje nekatere zanimive namige. V nasprotju z drugima dvema je pri Ernestini moč videti spremembo *Zeitgeist*a in predrugačenje meščanskega miljeja po propadu Avstro-Ogrske in v času vsaj površinske liberalizacije

(vsaj dela) meščanske družbe. Je vdova, ki se upa spogledovati z drugimi moškimi, kljub plemenitejšem poreklu (kar razodeva »von« v njenem imenu v nemškem originalu) živi v manj elitni stanovanjski enoti, ob tem pa deluje kot nasprotje neemancipirane in v starokopitne vedenjske vzorce vpete Rozamunde. Četudi se nam dandanes ti elementi zdijo skorajda banalni, pa se moramo zavedati, da se je morala kot emancipirana ženska zdeti nenavadna, če že ne odkrito »čudna« pretežno konzervativnemu ciljnemu okolju, ki je to dramo gledalo.

*Ohranjeni
rokopis Tete
iz Topolšice.
Šestinsiride-
set strani dolg
dokument z
odrskimi
komentarji iz
časa okoli leta
1920 hrani
knjižnica
Velenje.*

Zdaj pa k nekaterih tehničnim lastnostim dela, ki navsezadnje tudi dodobra razodevajo naravo drame. Kot nakazuje že podnaslov drame (veseloigra enodejanka), je *Teta iz Topolšice* humoristična farsa, namenjena za lažje odrske uprizoritve in tako ustvarjena pretežno za amaterske igralske zasedbe. Drama se namreč odvija v eni sami sobici (salon v Ernestininem stanovanju) in razen nekaj rekvizitov ne vključuje večjih premikov scene. Majhen izbor likov še dodatno potrjuje, da je bila *Teta iz Topolšice* namenjena neizkušnim, amaterskim in ljubiteljskim

igralskim zasedbam, ki so dramo lahko uprizorile brez večjih priprav in z omejenimi denarnimi sredstvi. Tako je smiselno trditi, da je bila drama odigrana pretežno v manjših, tudi ruralnih središčih avstrijskega zaledja, in je tam žela nek omejen uspeh, medtem ko nam je uprizoritvena zgodovina na Dunaju nepoznana, morda pa je zaradi nezanimanja dunajskega miljeja za to dramo celo neobstoječa. Na žalost so nam podrobnosti o zgodovini uprizoritev nepoznane, saj nam časopisje ne razodeva natančnejših podatkov, ostali pisni viri pa te drame po informacijah institucij, ki hranijo arhivske vire Juliusa Horsta, ne omenjajo. Kot kaže, je morala biti *Teta iz Topolšice* Horstova manj uspešna stvaritev in tako ni doživela večjega števila uprizoritev v primerjavi z nekaterimi njegovimi bolj priljubljenimi dramskimi besedili.

Ob tej krajši literarnokritični analizi veseloigre pa se moramo vprašati še, kolikšen je sploh bil njen uspeh. Če želimo to razbrati, je avstrijsko časopisje najboljši (in verjetno edini) vir kolikor toliko zanesljivih informacij. Horstova *Teta iz Topolšice* je nastala v času, ko je v osrednjeevropskem prostoru prišlo do epohalnih političnih sprememb. Avstro-ogrska monarhija je propadla in dunajska dramska scena, do takrat priznana po vsem starem cesarstvu, se je morala omejiti na državne meje nove (prve) avstrijske republike. Slednje se odraža tudi v uprizoritveni zgodovini *Tete iz Topolšice*, katere poznanost je bila omejena na območje Avstrije. V nasprotju z nekaterimi starejšimi deli, ki so bili inscenirani na Slovenskem in Češkem v času habsburške države, je ostala *Teta iz Topolšice* omejena na pretežno nemško govoreča območja avstrijske prve republike. Točen datum stvaritve drame nam je žal nepoznan, a iz časopisnega gradiva lahko vendarle povemo nekaj o njenem nastanku in publicistični zgodovini. Drama je nastala (oziroma morala nastati) okoli leta 1920 in je otvoritveno uprizoritev doživela na nekdanjem cesarskem Dunaju.

Najzgodnejša objava sega v januar leta 1920, ko je v treh številkah *Madžarskega Dunajskega časopisa (Wiener Ungarische Zeitung)* objavljeno vabilo Dr. Pateka Péleja in Dukesza Jenőja k obisku organiziranih *Künstlerspiele Pan* na naslovu

Riemergasse 11. V tem vabilu se prvič omenja veseloigra *Die Tante aus Topolschitz*.¹⁵

Dukesz Jenő — Dr. Patek Béla
KÜNSTLERSPIELE
PAN
L. Riemergasse 11.

Viharos kacagás kíséri az új műsort.
**A legmulatságosabb bohózat-
újdonosság**

Die Tante aus Topolschitz. Horst Gyalátsól
Jenny Burg és Carl Ettlinger
vendégteljesítmével.

Kondor Ernő Laszky Béla
Annemarie Hegner
Elly Gyl Harry Stollberg
Rita Rutner
és a többi attrakciók.

Előadás minden este 7 órakor, vasár-
és ünnepnapokon d. u. 3 órakor is

Jó konyha Központi fűtés
Előadás után

BAR-HANGVERSENY

Slika 6: *Becsi Magyar Ujsag* (Wiener Ungarische Zeitung), 10., 11. in 13. januar 1920 (v vsaki od teh številkk), str. 5. Najstarejši poznani oglas za uprizoritev dela *Teta iz Topolšice*. Slika vzeta iz prosto dostopnega arhiva *Anno Online Avstrijske narodne knjižnice* (ÖNB).

Težko je predvidevati, kakšno je bilo mišljenje o drami takoj po njenem izidu in prvi uprizoritvi (četudi bi lahko rekli, da je podobno kot ostale Horstove drame tudi ta požela vsaj delen uspeh). V časopisnih virih za desetletje, ki je sledilo prvi objavi, ni namreč nadaljnjih vesti o uprizoritvi, kar nakazuje, da veseloigra v prvih letih po izdaji ni doživela tolikšnega uspeha, kot bi si ga bil avtor morda želel. Predvidevati je mogoče, da je bila drama sprva odigrana na Dunaju, kjer pa ni doživela željenega uspeha pretežno zaradi neuskklajenosti njene vsebine z realnostjo tamkajšnjega okolja in je bila zato manj uspešna ter za nekaj let pozabljena. Kasneje so jo spet obudili, ko so jo pričeli uprizarjati amaterski igralci po širem avstrijskega podeželju in manjših mestih.

¹⁵ *Becsi Magyar Ujsag* (Wiener Ungarische Zeitung), 10., 11. in 13. januar 1920 (v vsaki od teh številkk na taisti strani), str. 5.

Naslednja omemba *Tete iz Topolšice* v avstrijskem časopisju tako sega šele v leto 1929. *Bregenzer/Vorarlberger Tagblatt* namreč poroča, da naj bi 3. decembra lokalni *Frauenverein Bregenz*¹⁶ na miklavževo organiziral tradicionalni družinski večer v Hiši nemške skupnosti (*Deutsches Haus*). Izpostavljene so bile tri dramske uprizoritve, med njimi tudi *Teta iz Topolšice*, ki naj bi doživela velik uspeh (»*Lacherfolg*«) med občinstvom.¹⁷

Naslednje poročilo je nastalo maja leta 1930, ko sta o uprizoritvi v manjšem mestu Gmünd v Dolnji Avstriji (ob meji s Češkoslovaško) v identičnih besedah poročala *Freie Stimmen* in *Villacher Zeitung*. Oba časopisa poročata, da je bila drama uprizorjena med pomladansko veselico v Gasthofu Karl Binder (Krämer). Glavna atrakcija so bili številni moški, ženski in mešani pevski zbori, a tudi drama je našla svoje mesto v programu. Čisto proti koncu programa je bila odigrana *Teta iz Topolšice*, in kakor poročata oba časopisa, naj bi ta »*nadvse luštna farsa*« doživela med občinstvom velik uspeh.¹⁸

Junija 1930 je bila drama predstavljena občinstvu v Bösendorfu na tamkajšnjem humorističnem večeru in naj bi spravila občinstvo v takšen krohot, da so kar »*pokali od smeha*.« Dalje navaja *Ostbahn-Bote*, da »*bi bilo nepravilno izpostavljati kateregakoli od igralcev. Je pa treba reči, da so /... [naštevaje igralcev ter vlog, ki so jih ti odigrali] .../ dali vse od sebe in iz zadanih vlog izpovedali, kar je bilo za izpovedati ...*«¹⁹ Eno najbolj laskavih poročil je tisto iz *Murtaler Zeitung*, ki opisuje uprizoritev v Judenburgu novembra 1930, ki ga je izvedla *Theatergruppe des Heimatschutzes Wasserdorf*. Navaja se namreč, da naj bi bila uprizoritev farse *Teta iz Topolšice* višek celotnega festivala. Avtor prispevka je celo komentiral, da »*je bilo tako dobro in izvrstno odigrano, da bi lahko taista uprizoritev častno obstala tudi v kakšnem večjem mestu*«, torej pred še tako

¹⁶ Brežnice, glavno mesto dežele Predarlske.

¹⁷ *Bregenzer/Vorarlberger Tagblatt*, 28. november 1929, str. 4.

¹⁸ *Freie Stimmen*, 20. maj 1930, str. 6, isti tekst se pojavlja v *Villacher Zeitung*, 21. maj 1930, str. 7–8.

¹⁹ *Ostbahn-Bote*, 29. junij 1930, str. 13 in 14.

izbirčnim občinstvom. Pohvaljeni so bili vsi igralci, poročilo pa navaja, da se je občinstvo »pristno nasmejalo« ter da je večer žel uspeh in si prislužil spoštovanje vseh navzočih.²⁰ Poleg te izvedbe v Judenburgu je bila veseloigra leta 1930 odigrana še v predarlskem Bludenzu.²¹

V naslednji sezoni (leta 1931) je bila veseloigra uprizorjena vsaj še dvakrat, in sicer na festivalu za *Frauentag* (dan žena) marca v mestu Deutsch-Wagram²² v Dolnji Avstriji ter aprila v manjšem mestecu Rabensburg pri Mistelbachu, prav tako v Dolnji Avstriji.²³ Še eno sezono kasneje (leta 1932) je bila *Teta iz Topolšice* uprizorjena samo enkrat, in sicer na družinskem večeru lokalne kulturniške skupine v Edelsbergu, ter ponovno žela uspeh ter navdušenje tamkajšnjega občinstva.²⁴

Temu je sledilo nekajletno zatišje in šele leta 1937 se pojavlja naslednje poročilo o uprizoritvi drame, omenjeno v časopisu *Wiener Salonblatt*.²⁵ Prav tako poroča *Mühlviertler Nachrichten* z dne 8. januarja 1937 o uprizoritvi *Tete iz Topolšice* v mestecu Gramastetten v Gornji Avstriji kot del obširnejšega kulturnega programa ob praznovanju novega leta. Poleg številnih drugih uprizoritev in točk je v časopisu največ govora namenjenega ravno tej veseloigri, in sicer: »*Veliko smeha je požela veseloigra, 'Teta iz Topolšice'.* Igralci so s svojo uigrano medsebojno igro poskrbeli za trajen učinek že tako zelo komičnega dela. Odlično so odigrali Krieber Greta kot teta, Furlinger Anna kot vdova, Furlinger Rosa kot spletična /.../. Tajnik skupnosti Hartl Franz je kot napovedovalec odlično razumel svojo vlogo. Večer je bil fikcija in resnica, humor in domislica; skratka, razpoložene dneva po meri Gramastettna. Praznovanje je napovedovalec zaključil s slavnostnim silvestrskim govorom, ki je vseboval

²⁰ *Murtaler Zeitung*, 29. november 1930, str. 2.

²¹ *Bregenzer/Vorarlberger Tagblatt*, 17. in 18. (v vsaki od teh števil) november 1930, str. 3.

²² *Völkshote*, 21. marec 1931, str. 8.

²³ *Völkshote*, 18. april 1931, str. 6.

²⁴ (*Linzer*) *Tages-Post*, 19. april 1932, str. 13.

²⁵ *Wiener Salonblatt*, 24. januar 1937, str. 12

resne premisleke o vrednotah današnjega časa.«²⁶

Pripoved o uprizoritveni zgodovini *Tete iz Topolšice* se je zaključila v odrski sezoni 1943/44. Februarja leta 1944 je dunajska kulturna skupnost »*Wiener Rathaus*« z uprizoritvijo vesele igre v režiji Lenza Gaĝa zaključila »*Kameradschaftsabend*« (»*Noč prijateljstva*«) pred večjim občinstvom z nekaterimi vidnejšimi gosti (med njimi je bil tudi takratni dunajski župan Hanns Blaschte). Tako *Illustrierte Kronen Zeitung*²⁷ kot *Kleine Volks-Zeitung*²⁸ poročata o uspehu dramske uprizoritve, s čimer naj bi se zaključil prijeten družabni večer. O nadaljnjih odrskih uprizoritvah v sezonah 1943/44 in 1944/45 se ne poroča, prav tako v povojnem času ne. Politične spremembe in nova mentaliteta, ki se je pričela razvijati v nemško govorečem literarnem prostoru po propadu nacionalsocializma (t. i. gibanje *Stunde Null*), je predrugačila razumevanje umetnosti in zahteve po njej. Horstova dela, tesno vpeta s konzervativnim razumevanjem umetnosti ter apolitičnimi in družbeno nekritičnimi vsebinami, so postala preteklost in razen redkih bolj poznanih del zašla v pozabo.

²⁶ *Mühlviertler Nachrichten*, 8. Januar 1937, str. 7.

²⁷ *Illustrierte Kronen Zeitung*, 18. Februar 1944, str. 5.

²⁸ *Kleine Volks-Zeitung*, 18. Februar 1944, str. 4.

TETA IZ TOPOLŠICE: veseloigra enodejanka
(slovenski prevod)

Osebe²⁹

Rozamunda Vajgl (teta)

Maks Rod (njen nečak)

Ernestina Mosburg

Fridolin Nerad

Ana, spletična,

Babuška, varuška

Drama se dogaja na Dunaju v Ernestininem stanovanju.

Salon pri Ernestini. Desno, levo in v sredini vrata. Levo okno, desno pisalna mizica s telefonom. V kotu omara za oblačila.

1. scena

Ernestina, Ana

ERNESTINA: (*vstopi v stanovanje, pride skozi srednja vrata, za njo Ana*) Ali ni bilo nikogar, Ana? (*sname klobuk in plašč*)

ANA: Ne, gospa. (*vzame kapo in plašč in ju hoče pospraviti, a se obrne*) To pomeni, gospa, da je nekdo hotel vstopiti, pa sem rekla, da gospe ni doma!

ERNESTINA: Kdo? Kakšen nekdo?

ANA: Gospod Rod, slikar iz tretjega nadstropja.

ERNESTINA: Ampak tega jaz sploh ne poznam. Kaj je hotel?

ANA: Tega mi ni povedal! Vendar je bil zelo vzhičen in se želi vrniti pozneje!

ERNESTINA: Potem pa reci, da zanj nisem dosegljiva!

ANA: Ampak on je ja tako prijazna oseba; to je ta, ki vsakega vedno pozdravi na stopnišču ...

²⁹ Posamezna imena so bila delno poslovenjena. Fridolinov priimek je spremenjen, da se lahko v 14. sceni ohrani smisel besedne igre.

ERNESTINA: A to je on! Kadarkoli me sreča na stopnicah, me vedno zelo vljudno pozdravi!

ANA: In kadarkoli sreča mene na stopnicah, me pozdravi, nato pa uščipne v lice, ali pa v roko, ali pa ... kot sem rekla, je zelo prijazna oseba!

ERNESTINA: Ampak to še vedno ni razlog, da bi ga sprejela tukaj. Kot mlada vdova moram paziti na svoj ugled!

ANA: In ta gospod Nerad, ki ga vaša gospa vsak četrtek povabi na čaj?

ERNESTINA: To je nekaj drugega. Gospod Nerad je bil tesen prijatelj mojega pokojnega moža in je starejši, uglajen gospod, ki služkinj ne ščipa za roke in lica!

ANA: Oh, kaj pa ta Zategliparkelj ve o ženskih čarih?

ERNESTINA: Prepovedujem vam govoriti o gospodu Neradu kot o parkeljčku. Prosi za mojo roko, čeprav še ni našel poguma, da bi me zaprosil zanjo.

ANA: Ne! Takšnega pa častitljiva gospa ne rabi! Potem bi bil ta gospod Rod nekaj čisto drugega!

ERNESTINA: Dovolj! Niti besede več o tem gospodu Rodu. Pripravi raje čaj! Danes je četrtek, gospod Nerad bo kmalu tukaj! (*zunaj glasno zazvoni*) Tukaj je!

ANA: Nisem prepričana! Tako zvoni samo nekdo s temperamentom, tega pa gospod Nerad nima! Sploh nima krvi v ži- ... prej malinov nadomestek! Ta hrestač! (*skozi sredinska vrata*) (*ponovno zazvoni na vhodnih vratih*)

2. scena

Ernestina, Maks, Ana

ERNESTINA: (*zakliče za Ano*) Prepovedujem vam, da govorite o gospodu Neradu kot o nekem hrestaču! (*grozeče*) Ne, gospod Nerad pa res ni takšen!

MAKS: (*v zakulisju*) Ampak če vam povem, da moram res govoriti z gospo ... (*vstopi skozi sredinska vrata*)

ANA: (*mu sledi v stanovanje*) Res nisem jaz kriva, če vas gospa ne želi sprejeti!

MAKS: Ne, dekle res ni krivo! Oprostite za motenje, gospa, vendar moram govoriti z vami!

ANA: Gospod ...

MAKS: Moram! Moja sreča, moja prihodnost sta odvisni od tega pogovora! Morda celo moje dragoceno življenje!

ANA: Njegovo življenje? O Bog!

ERNESTINA: Nisem vedela ...

MAKS: Vse vam bom razložil. (*Ani*) Prosim, pustite me samega z gospo!

ERNESTINA: (*Ani*) Ne, ne pusti naju samih!

MAKS: Tudi dobro! Morda celo bolje. Navsezadnje je treba deklino tako ali tako vpeljati v zaroto.

ERNESTINA: Kakšno zaroto?

MAKS: Aja, saj vam še nisem povedal! Preveč sem vzničen! Torej, skratka ... (*pogleda na uro*) ... vlak je že ja prispel, porkafiks! ... Imam teto, po kateri bom nekega dne lahko dedoval, neko teto iz Topolšice, ki mi je dajala mesečno štipendijo, da sem lahko študiral medicino in postal zdravnik.

ERNESTINA: Mislila sem, da ste slikar?

MAKS: Jaz tudi! Sem pa seveda teti napisal, da sem promoviral. Potem mi je poslala še toliko večji znesek. Ko je denarja zmanjkalo, moje slike pa so bile še vedno neprodane, sem ji napisal, da sem se zaročil.

ANA: Ste zaročeni?

MAKS: Niti približno, ampak teta Vajglova je spet poslala veliko denarja, a kaj, ko je ta zdržal samo do poroke.

ERNESTINA: Torej ste se vendarle poročili?

MAKS: Ne! Samo za teto Vajgl, da bi mi spet poslala denarce.

ANA: In je verjela?

MAKS: Oh pa kako! Ampak kukavica, lej si ga vraga! Denar ni dolgo zdržal. Čez nekaj časa sem bil prisiljen teti pisati o rojstvu prvega otroka.

ANA: Kakšna goljufija!

ERNESTINA: ... In seveda je tvoja teta spet poslala denar?

MAKS: Ne, samo telegram. (*izvleče telegram iz žepa*) Ta telegram sem prejel pred eno uro. (*bere*) »Pridem v četrtek ob 6. uri zvečer, veselim se, da bom spoznala ženo in otroka. Teta.« (*odloži telegram*) Prišla bo na Dunaj, morda je že tukaj, in to je katastrofa!

ERNESTINA: Ste pa ja morali predvidevati, da bo teta nekega dne prišla na Dunaj!

MAKS: Pa kje, ima putiko in se komaj premika. Predvidevam, da jo je neki šarlatan ozdravil in zdaj pride spoznat mojo ženo in najinega otroka ... ko bo ugotovila, da sem jo pretental, je konec z mojo dediščino!

ERNESTINA: Samo ne razumem, zakaj ravno meni izlivate svoje srce?

MAKS: Ker sem prepričan, da imate sami dobro srce in mi boste pomagali.

ERNESTINA: Ne razumem, kako?

MAKS: Zelo preprosto: tako, da boste igrali mojo ženo dva ali tri dni!

ERNESTINA: ... Gospod, ste morda nori?

MAKS: Ne, ampak zagotovo bom znorel, če me zavrnete. Konec koncev, kaj je v tem? Vi mi dvakrat ali trikrat rečete »Dragi srček« pred mojo teto, jaz pa vam vsakih pet minut rečem »Mucika zlata« in parkrat poljubim roko ...

ANA: To pa res res ni tako težko, gospa!

ERNESTINA: Ne, ne, nemogoče! Hočete, da preslepim vašo drago, dobro teto? Naj podpiram vašo goljufijo? O ne, gospod, predobra sem za to! Tako dragi teti, prigojufati' celo družino? Ne, sami ste si ustvarili to družino, zdaj jo kar sami vzgajajte!

MAKS: Draga gospa, pomagajte mi iz te zagate! Zelo vam bom hvaležen. Za vedno ali še dlje! Teta lahko pride vsak trenutek. (*pogleda na uro*) Nebesa ... ura je že čez šest in moral bi biti na železniški postaji. Pohitel bom in jo potem pripeljal sem.

ERNESTINA: Kaj? K meni! To ni mogoče!

MAKS: Pa bo šlo! Zagoto bo mogoče! Ne morem se pretvarjati, da je moj atelje družinsko stanovanje. In tako ali tako, to bo hitro minilo. Teta bo čez dva, mogoče tri dni že odrinala.

ANA: Čez dve uri. Bom poskrbela za to!

ERNESTINA: Kako boš to speljala?

ANA: Preprosto, spustila bom miško v njeno sobo!

MAKS: Prosim, bodite tako dobri, nikoli ne bom pozabil te prijaznosti!

ERNESTINA: Še vedno se ne morem odločiti!

MAKS: Prosim, prosim, draga gospa!

ANA: Kaj pa je to kaj takšnega. Pa še dobro delo boste opravili!

ERNESTINA: ... No, zaradi mene!

MAKS: *(poljubi ji roko)* Hvala lepa!

ERNESTINA: Čeprav nerada pomagam pri goljufanju tako prijazne, lahkoverne gospe. *(hrup v zakulisju)*

ANA: No, kaj je pa zdaj to? *(gre k oknu)*

ERNESTINA: Zagotovo je vaša teta prijazna, prijetna oseba?

MAKS: Kakšna prijaznost! Sama nežnost jo je.

ANA *(gleda dol k vhodu)*: Gospod Rod, neka gospa se je ustavila s prtljago in se prepira s kočijažem.

MAKS: *(hiti k oknu)* O Kristus, to je ona! Brž jo pripeljem gor! *(hitro skozi sredinska vrata)*

ERNESTINA: *(stopi k oknu, pogleda ven)* Ojoj! »Moja teta« se sploh ne zdi tako nežna! *(odide od okna)*

ANA: In zdaj tepe kočijaža. *(odide od okna)* Eno vem – zgodba z miško se bo sfižila – raje ji bom dala ježka v posteljo!

ERNESTINA: Ne bi smela reči »ja«.

ANA: Toda zdaj je prepozno; je že tukaj!

ERNESTINA: O Bog, tako sem nepripravljena. *(odide skozi leva vrata)*

3. scena

Ana, Teta, Maks

MAKS: *(v zakulisju)* Kar noter, preljuba teta! *(odpre srednja vrata in spusti v stanovanje Rozamundo Vajgl, teto)*

TETA: *(provincialno oblečena, v eni roki drži veliko potovalno torbo, v drugi ptičjo kletko s papagajem, pod eno pazhudo drži dežnik, pod drugo majhnega psa (pinča). Za pinča naj se uporabi otroška igrača s tanko vrvico za lajno in z majhnim balončkom, ki ob vsakem pritisku spusti zvok, podoben pasjemu laježu)* Kakšen nepridiprav!

MAKS: Kaj pa je, predraga teta?

TETA: Ta prokemanski kočijaž! Od glavne postaje do sem je zahteval kar tri šilinge. V Topolšici se lahko za tri šilinge pol dneva prevažaš z enofijakarjem! A sem pa povedala temu kočijažu, kaj si mislim o njegovih cenah ... sem mu povedala – z dežnikom! *(pokaže dežnik, ki je na več mestih polomljen)* Saj veš, da sem ponavadi zmeraj prijazna in da se vedno tudi trudim biti prijazna, a ko opazim, da me nekdo hoče ogoljufati, mu sama eno primažem; če je treba, tudi s pestjo!

MAKS: *(ob strani, sebi)* Res lepa godlja, ni kaj! *(glasneje)* Se ne želiš nič spočiti, presvitla teta? *(Ani)* Prosim, pomagajte preljubi teti!

TETA: In kdo je to?

MAKS: To je spletična častite gospe ... sem hotel reči spletična moje žene!

ANA: Naj vam poljubim roko, gospa! *(želi teti poljubiti roko, a se ustraši in umakne, ko zalaja pes).*

TETA: Dolfi ti pa nič ne bo storil, najhuje, kar ti lahko naredi, je, da te ugrizne! Prijazno dekle! Le frizura mi nikakor ni povšeči, je malo tja v en keden! Jaz kot gospa se lahko takole sfriziram, a ne neka dekla! *(postavi pinča v kot s kavčem)* Zdaj pa bodi le priden, cofek moj!

ANA: *(želi pospraviti papagajevo kletko)* Aua! *(hitro postavi kletko na tla)* Prekletnež en! *(se drži za prst)*

TETA: Ti ... ne drzni si tako govoriti čez mojo Koro! Tega si ne bom dovolila!

ANA: ... Želi gosposočina še kaj?

MAKS: Ne, hvala! In, prosim, brez kakršne koli zamere! Kora pač ugrizne kdaj, a nikakor ni hudobna. Lahko odidete!

4. scena

Teta, Maks

ANA: *(odide)*

TETA: *(ogorčeno)* Da se takole meniš z neko služkinjo! Z njo moraš delati čisto drugače! Reci ji »ven«, ne pa *(posnema Maks)* »lahko odidete!« Kratko in odločno, če ne, bodo tile malopridneži še kaj preveč zahtevali.

MAKS: Ampak a veš, prečastita teta, tako se morda lahko postopa v Topolšici, tukaj je pa treba s služničadjo lepo delati, če ne, bo draga gospa še kaj zamerila.

TETA: O kakšni gospe ti zdaj?

MAKS: Mislim seveda ... moja žena!

TETA: A veš, ti se mi zdiš kot ... kot da si njena copata!

MAKS: Jaz? Ah ne, kje pa!

TETA: Ti si gospod v hiši! Si me zastopil? Kje pa je sploh tvoja žena? Pojdi mi jo poiskat!

MAKS: Ja ... seveda! *(gleda naokoli in ne prepozna pravih vrat)* Mogoče je pa tamle. *(stopi do desnih vrat, pazljivo potrka.)*

TETA: *(neučakano)* Ja pa poglej že enkrat noter!

MAKS: Seveda! Seveda lahko! *(odpre desna vrata)* Tukaj je že ni! *(zapre vrata)*

TETA: Ja, potem bo pa tamle, a ne? *(pokaže na leva vrata)* No, ajde! Poglej že enkrat!

MAKS: *(prestrašeno odpre leva vrata)*

ERNESTINA: *(zakriči)* Ne!

MAKS: *(hitro zapre vrata)*

TETA: Kaj pa je zdaj bilo?

MAKS: Ravnokar se preoblači!

TETA: In pri tem tako zakriči? Ta je pa smešna! Saj si jo že ja večkrat videl v negližeju!

MAKS: O ja, seveda! Sem videl Zelo pogostokrat jo vidim! Ampak, ko je pa tako sramežljiva ... ne smem biti zraven, ko se preoblači! Le njena spletična.

TETA: Kako je čudna! No, potem pa čimprej pokličiči to spletično!

MAKS: Ja, seveda! (*pogleda naokoli, nato reče pri sebi*) Kje pa je zvonec? (*glasno*) Klinkelingeling!

TETA: Za Boga, kaj pa je bilo to?

MAKS: To? To je naš klingeling poziv, se nam je zvonec pokvaril. (*ponovi*) Klingelingeling!

TETA: Tega sploh ne sliši! Pokličiči že enkrat to tvojo dekle!

MAKS: (*se zadere skozi srednja vrata*) Oh gospodična!

TETA: Kaj je to zdaj neka »Oh gospodična!« Pa saj ima vendarle ime!

MAKS: Seveda! Kako ji je že ime? S – U – Z – I ! (*počaka*) (*nato pri sebi*) Zgleda, da ji Suzi že ni ime.

TETA: Tele dekcle pa res ne znaš kontrolirati! Poglej, kako se to uredi! (*odpre srednja vrata*) Jezuskristussvetamarija ... Suzi ... kaj, mar sediš na proklemanih ušesih? S – U – Z – I !

5. scena

Prejšnji, Ana

ANA: (*pride skozi srednja vrata*) Mislite morda name, častitljiva gospa?

TETA: Kakšno proklemano vprašanje pa je spet to? Seveda mislim nate!

ANA: Ampak meni je ime Ana, ne Suzi.

TETA: Čakaj ... (*Maksu*) mar ne veš, kako je ime vajini dekli?

MAKS: Pač, seveda vem! A kaj, ko imam tako slab spomin za imena! (*Ani*) Prosim ... pomagajte gospe pri oblačenju in ji sporočite, da je dospela teta iz Topolšice.

6. scena

Teta, Maks, nato Ernestina

TETA: Kaj, se moram pri tej tvoji ženi pustiti najaviti? Saj sem ja poslala telegram! In kakšen nenavaden sprejem! Nikogar ni bilo na železniški postaji!

MAKS: Če je pa telegram tako pozno prispel!

TETA: A še zmeraj dovolj zgodaj, da bi me lahko vsaj v stanovanju dostojno sprejeli! Zdi se mi, da vam sploh ni povšeči, da sem prišla! Prosim ... lahko tudi odidem!

MAKS: Kaj ... kako ... v hotelu misliš prespati? Ne, tega pa ne morem dovoliti! (*vzame ptičjo kletko in torbo*)

TETA: Ravno to bi morala postoriti, da te malo kaznujem za tako slab sprejem! Saj se sploh ne veselíš mojega obiska!

MAKS: Jaz da se ne veselim? Kako se veselim! (*s hlinjenim veseljem*) Sploh si ne predstavljaš, kako se veselim!

TETA: Dobro, bom pa ostala ... ampak ne predolgo ... največ kakšen teden!

MAKS: (*od šoka spusti torbo, ki pade na tla*) Cel teden! No ... to pa je presenečenje! Se bo pa gospa – mislim reči žena – zagotovo razveselila!

7. scena

Prejšnji in Ernestina

ERNESTINA: (*skozi leva vrata v izzivalni obleki*) Preljuba teta ...

TETA: Ja končno! No pridi mi v objem (*dvigne roke*)

ERNESTINA: Če Vi dovolite ... (*se objameta*)

TETA: Vi? Če Vi dovolite?! ... Kot žena mojega nečaka pa mi lahko ja rečeš kar ti! To se spodobi! No ... ima pa dober okus

tale moj fant! Ampak povej mi, zakaj si si pa dala pobarvati lase?
(*gredo proti kavču*)

ERNEST: Saj sem že od vedno bruneta!

TETA: No, potem je pa moj fante farbenblind! Ko sta se zaročila, mi je napisal, da so tvoji lasje rdeči!

MAKS: Res sem to rekel, teta! A kaj; Kristus, kakšne človek stresa, ko je zaljubljen! Vse vidi skozi rožnata očala! Ni res, moja mucika zlata?

ERNESTINA: Seveda, moj dragi srček!

TETA: Mucika zlata? Dragi srček? Kaj za Boga so pa to za ene ponorele titulature! Zakaj se pa ne naslavljata kot vsi normalni ljudje?!

MAKS: Seveda se lahko, seveda ... Ni tako, moja ljuba ... (*zašepeta Ernestini*) ... kako Vam je že ime?

ERNESTINA: (*potiho*) Ernestina!

MAKS: (*glasno*) Moja ljuba Ernestina!

TETA: Ernestina? Si mi pa ja napisal, da je tvoji ženi ime Ada!

ERNESTINA: (*potiho, sebi*) O Kristus!

MAKS: Saj ... saj ji je tudi tako ime! Seveda ji je! Ampak jaz jo pač kličem Ernestina. To je ja okrajšava za Ado ... (*spozna svojo zmoto, hitro spremeni temo*) Kako sem vesel, da si končno prišla, prelestna moja teta! (*hitro objame teto*)

ERNESTINA: Mož mi je omenil, da ste bolehali za putiko?

TETA: Tako je, za putiko! Sem jo imela. Leta in leta se nisem sploh prestavila ... a zdaj sem gibčna kot srna! Še kolena me več ne matrajo in lahko celo naredim nekaj sklec. Enkrat sem jih naredila celo trideset! (*gre na kolena in začinja delati sklece*)

MAKS: Odlično! Neverjetno! Bravo!

ERNESTINA: Samo, kdo Vas je pa ozdravil, ljuba teta?

TETA: Kdo? Ja kdo drug kot pa tvoj mož!

MAKS: Jaz?!

TETA: Seveda! Nič ne obžalujem, da sem te poslala, da se izučiš za dohtarja! Ti tvoji prvi medikamenti, ki si mi jih poslal še kot študent, niso pomagali, ampak ta zadnja stvarca, to me je pa pozdravilo!

ERNESTINA: Kaj pa je poslal?

TETA: Lažnjev Putinostin!

MAKS: (*potihoma Ernestini*) To je nek sirup za konje! (*glasno teti*) In s tem si se namazala, draga teta?

TETA: Kaj namazala? Spila sem ga! Zvrnila sem celo flašo! In putika je izginila!

MAKS: O Kristus v višavah!

TETA: Kaj pa je spet?

MAKS: (*povzdigne roke proti nebesom*) O hvaljen Jezus za tole! ... Mislim reči ... Hvala, da si mi pomagal stvariti to čudežno mažo!

TETA: Daj, povej, s tem tvojim darom moraš imeti pa veliko pacientov?

MAKS: Cele trume jih imam! Ljudje se kar prepirajo in pretepajo, da bi prišli na vrsto! Dan za dnem vrste v ordinaciji ali pa me kdo pokliče po telefonu. Včasih celo ponoči ...

TETA: Celo ponoči? Ali ni mar to utrujajoče?

MAKS: O, zelo, zelo utrujajoče. Strah me je, da ti bo pri nas nekoliko preveč utrujajoče. Nič ne bo z nočnim počitkom.

TETA: Ni problema! Ko spim, lahko ob meni ustreliš s kanonom, pa se ne bom zdramila! Mene hrup ne moti, je pa verjetno slabo za otroka!

MAKS in ERNESTINA: Za otroka?

TETA: Za otroka? Ja za vajinega otroka! Kam sta ga pa skrila?

MAKS: A ja! Najin otrok! Pojma nimam! Veste morda Vi, kj- (*se hitro popravi*) Veš morda ti, kje je najin otrok?

ERNESTINA: Jaz ... ne! Tudi jaz ne vem, kje je!

TETA: Kako ne vesta, kje? Kot starša pa ja morata vedeti, kje je vajin otrok!

MAKS: Seveda ... le, a veš, tako je, v tej minuti ... za to minuto nisem prepričan, kje je.

ERNESTINA: Zagotovo je šel na sprehod!

TETA: Dvomesечni otrok pa še ja hoditi ne more, kaj da bi šel na sprehod!

MAKS: Kje pa! Moja žena je želela reči, da je šel na sprehod, se pravi ... da je šel ... da je bil odpeljan na sprehod!

TETA: S kom?

ERNESTINA: Ja s kom pa! Dekla je bila ravno tukaj!

MAKS: Moja žena misli na varuško!

TETA: Varuško imata?

MAKS: Midva ne, ha, le otrok!

TETA: Otrok ... otrok ... zakaj ne pokličeta otroka z imenom? Kakšno pa je sploh?

MAKS: Ja, poimenovana je po tebi draga teta: Rozamunda!

TETA: (*razočarano*) A tako? Punčko imata? Samo punčaro?

MAKS: Bi ti bilo ljubše, če bi imela sinkota? (*razmišlja*) To bi mi pa morala povedati, zdaj je ja prepozno!

TETA: No ... dobro, imaš prav! (*Ernestini*) Naslednjikrat bo pa pamž!

ERNESTINA: (*zavija z očmi; si misli svoje*)

MAKS: (*hitro preusmeri pogovor*) Če bi vedela, teta, kako sem vesel, da si končno prišla! (*jo ponovno objame*)

TETA: Že dobro, že dobro! Veselje je moje, saj komaj čakam, da bom lahko spoznala vajinega otroka!

MAKS: Ga boš že, ne boj se! A ko bo prišla, bo zagotovo spala. Najbolje, da ti jo jutri pokaževa.

ERNESTINA: Mogoče bi bilo najbolje, da bi danes šla malo po mestu z nečakom? Mogoče v kakšno gledališče ...

MAKS: Ali pa v kino ... čisto blizu najinega stanovanja je kino, kjer ravno igrajo neko dramo ... se boš dodobra nasmejala!

TETA: Vesela sem, da sem končno ozdravela in da lahko hodim ... in nisem prišla na Dunaj, da bom sedela v nekem kinu, ampak da vaju bom spoznala in se veselila vajine familijarne sreče! Saj sta pripravila zame in za Koro ter Dolfija spalnico?

MAKS: Teta, ravno v tem je problem ... stanovanje je nekoliko premajhno za obiske. Mogoče ti bo v kakšnem hotelu vendarle bolj po godu.

TETA: Kakšna bedarija! Nek kotichek pa že imata! (*vzame psa, kletko in torbo*) Saj imata ločeni spalnici?

MAKS: Ne, preljuba teta, ločeni spalnici sta tako nepraktični za srečo mladega para!

TETA: Larifari! Frataprata! Nepraktični pa kaj! Trideset let sem bila s tvojim stricem oženjena in sva spala v ločenih spalnicah! In bila sva celo srečna!

MAKS: Ampak, kako sta se pa ... pogovorila ... o katerihkoli rečeh?

TETA: Kaj, misliš, da se s stricem nisva pogovarjala? Zažvižgal je in sem šla v njegovo sobo na ta tvoj pogovor!

ERNESTINA: Kaj pa če si ti imela kaj za ... povedati ... stricu ... kaj si pa potem naredila?

TETA: Ja šla sem v njegovo sobo in ga vprašala »Kaj je Heinrich, si mi zažvižgal?«

ERNESTINA: (*odpre vrata desno*) Mogoče ti ustreza tale sobica, preljuba teta ... a notri ni postelje, le divan.

TETA: In kaj potem! Odkar pijem Putinostin, spim kot ubita! (*odide skozi desna vrata*)

8. scena

Ernestina, Maks

ERNESTINA: Res lepa godlja! Hvala ti za tole!

MAKS: Preljuba gospa, ne glejte me tako obsojajoče! Enkrat ste že rekli »ja« moji prošnji, recite mi še enkrat!

ERNESTINA: Bojim se, da bom naposled morala tolikokrat reči »ja«, da bom čisto zahripana! Ta Vaša teta je tako naivna kot otročiček ...

MAKS: (*se udari z roko po čelu*) Otročiček! Točno! Saj imava ja otroka!

ERNESTINA: ... ki se ga Vaša teta že tako veseli! Kaj bova ukrenila glede tega?

MAKS: Ja nič ... najbolje, da grem enega ukrast!

ERNESTINA: Zdaj vas pa res ne razumem!

MAKS: Nič drugega nama ne preostane, kot pa da si ga nekje izposodiva! V kakšni sirotišnici mogoče?

ERNESTINA: Gospod, kar predlagate Vi, presega vse meje! Da Vas ni sram! (*odide skozi leva vrata, jih zapre Maksu pred nosom*)

MAKS: Pa še to, zdaj je pa ona jezna name! ... Presneto, kje bom dobil tega otroka?

9. scena

Maks, Ana

ANA: (*skozi leva vrata*)

MAKS: Ana, morate mi pomagati! Ali imate kakšnega otroka?

ANA: Kaj si pa mislite o meni, gospod Rod?

MAKS: Lahko je čisto majhen. (*pokaže z rokami*) Teti sem namreč rekel, da imam otroka. Ste prepričani, da nimate kje skritega kakšnega in se samo ne spomnite nanj?

ANA: (*užaljeno*) Gospod Rod, poskušam biti spodobna dekla ... kaj si pa Vi mislite o meni ... sploh pa je dandanes otrok na podeželju prevelik zalogaj za enega ... da Vas ni sram! (*gre skozi srednja vrata*)

MAKS: Že spet naj bi me bilo sram ... Dobro, me je lahko, ampak najprej rabim enega otroka. Kot sem rekel; najbolje bo, da bom šel enega ukrast! (*želi iti skozi srednja vrata*)

10. scena

Maks, Teta

TETA: Kam pa kam, Maks?

MAKS: K pacientu ... nujno je ... se vidiva!

TEA: Ali je varuška že nazaj z otrokom?

MAKS: Ne, ampak zagotovo bo prišla! ... Če ne danes, pa zagotovo jutri! Adijo! Adijo! (*hitro skozi srednja vrata*)

TETA: Kaj za Boga! Je mar čisto ponorel?!

11. scena

Teta, Ernestina

ERNESTINA: (*pride skozi leva vrata, oblečena za odhod*)

TETA: Kam se pa ti mudiš?

ERNESTINA: Neko nujno opravilo!

TETA: In ne moreš poslati dekleta?

ERNESTINA: Ne več, teta, ta najina dekla je tako nerodna ... po vsako bedarijo moram iti sama!

TETA: Je otrok že doma?

ERNESTINA: Ne, ravno ponjo grem! (*odide skozi desna vrata*)

TETA: (*kliče za njo*) Dovolj mi! Tvoj otrok pa ja ni kar neka bedarija! Kakšni čudni starši!

12. scena

Teta, Ana

ANA: (*pride skozi srednja vrata*) Oprostite, blagodejna gospa, a moram oditi!

TETA: Ti tudi? Mar bom čisto sama v stanovanju? In če pridejo pacienti!

ANA: Takle čas ni skoraj nobenega!

TETA: Ampak kaj pa, če nekdo pokliče mojega nečaka! Kaj naj jim odgovorim?

ANA: Draga gospa, samo zapišite si njihova imena in addresso za gospoda Roda!

TETA: Ne dovolim takšnega nespoštovanja! Naslavlajte ga z ‚gospod doktor‘ in ne le ‚gospod Rod‘! Vi, praznoglavka, ena s to čudno čupo! Kje je pa otrok?

ANA: Otroka ... še ni tukaj! A takoj se vrnem, samo pogledati moram, kje se skriva ta škrat!

(*odide skozi srednja vrata*)

13. scena

Teta sama

TETA: Škrat? Kako si pa upa tale punčara govoriti o članu moje družine! *(telefon zazvoni)*.

No, lej si ga vraga – je že nekdo tukaj! *(odide skozi srednja vrata, pusti vrata odprta, kratka pavza, nato se vrne v sobo in zaloputne z vrati)* Kakšna predrznost! Najprej pozvoni in potem ni nikogar pred vrati! *(telefon ponovno zazvoni, teta se zaveda, da je zazvonil telefon in ne pri vratih)* Proklemana zadevca! *(nevešče dvigne telefon)* Nič ne slišim! A tako, zgleda, da sem ga narobe obrnila. *(obrne slušalko)* Kako? Kaj? Kdo je pri aparatu? Jaz ... Jaz? Ja jaz! Kdo jaz? Jaz sem jaz, teta iz Topolšice! Kako? Narobe prevezano? *(nekdo se zadere iz slušalke; teta skoraj spusti telefon iz rok)* Kakšne manire so pa to! *(ponovno vzame slušalko in si jo prisloni na uho, jezno odgovarja)* Tega si pa ne mislim dovoliti! Kakšna predrznost pa je to! Aha! ... in vse tiho je bilo! Proketo, se me je prestrašil! *(odloži slušalko)* Ne, tega si pa ne bom dovolila! *(zazvoni pri vhodnih vratih)* Že spet? *(ponovno dvigne telefon)* Halo? *(sliši, da zvoni zunaj)* Tole zvočenje me bo še spravilo v Irrenhaus! *(odide skozi srednja vrata)* Če tudi tokrat ne bo nikogar pri vhodnih vratih, bom nekoga tako premikastila, da bodo vse do Topolšice slišali njihovo mukanje! *(odide skozi srednja vrata, a jih pusti odprta)*

14. scena

Teta, Nerad

TETA: Prosim, kar vstopite. Kaj želite?

NERAD: *(vstopi skozi srednja vrata; je arhetip razstresenega univerzitetnega profesorja)* Želim Vam dobro jutro!

TETA: Dobro jutro ... ob sedmih zvečer?

NERAD: A da je že tako pozno? *(išče žepno uro, a je ne najde)*. Kam sem pa spet založil svojo uro?

TETA: Kako naj bi pa jaz to vedela?

NERAD: Pardon! Kaj sem pa že delal danes? ... Najprej sem bil na univerzi, a tam je nisem mogel pozabiti, saj se tam skorajda nikoli ne slečem! Nato sem šel v kavarno, kjer sem se skopal! Nato pa na bazen, kjer sem prebiral časopise ... Verjetno sem jo pustil kar doma!

TETA: Ampak ...

NERAD: Pardon! Hitro si moram splesti vozec v robcu, če ne, bom že spet pozabil! (*išče svoj robec*) Kje, presneto, sem pa pustil svoj robec? (*išče in končno najde žepno uro v enem od žepov*) Ja končno, moja ura! Ampak ta kaže, da je šele pol tri ... sem pa zgleda da prišel prezgodaj!

TETA: Ura je sedem! Cajgerji na Vaši uri se ja ne premikajo!

NERAD: Mogoče sem jo spet pozabil naviti, kdo bi vedel. (*jo ponovno vtakne v enega od žepov*)

TETA: Zdaj bi pa rada končno izvedela, kaj želite?

NERAD: (*iz žepa vzame očala in si jih natakne na obraz, pogleda teto*) A tako? Vi mene ja ne poznate! Ste morda nova dekla?

TETA: (*jezno*) Dekla? To pa ravno ne, gospod, sem namreč vdova ... mož je umrl pred več kot desetimi leti!

NERAD: A tako: pred desetimi leti? In je še vedno mrtev?

TETA: ... Še vedno! ... Jaz sem ja teta!

NERAD: Teta častitljive gospe?

TETA: Ah ne, doktor Rod je moj nečak! K njemu ste verjetno prišli, mar ne?

NERAD: Doktor Rod? Ne!

TETA: Ampak tukaj živi družina doktorja Roda!

NERAD: A tako? Zdaj mi je pa vse jasno! Že spet sem zamanjal nadstropje! Verjetno sem šel eno nadstropje prenizko!

TETA: Malo razstreseni se mi zdite!

NERAD: Samo kadar sem buden! Oprostite mi! (*želi oditi skozi leva vrata*)

TETA: Hej! Ne! Tam je izhod! (*pokaže na srednja vrata*)

NERAD: Tam? Verjetno! Pri Gospe von Mosburg, kamor sem vsak četrtek popoldne povabljen na čaj, je izhod tam

(pokaže na vrata desno). Pardon! (išče naokoli)

TETA: Kristus pomagaj! Kaj pa zdaj iščete?

NERAD: Svoj klobuk?

TETA: Ja krucifiks, ga imate ja že na glavi!

NERAD: Točno! Veste, brez očal ne vidim dobro! (odide skozi srednja vrata)

TETA: ... Prijazen možakar, a malo razstresen! Ta bi pa rabil nekoga, da ga za lajno vodi! (telefon ponovno zazvoni) Že spet ta preklemani telefon! (dvigne slušalko) Kdo je? Kdo? Ne zastopim niti besede! Ne, Gospa von Mosburg ne živi tukaj! Tukaj živi doktor Rod! Za gospo von Mosburg morate poklicati eno stanovanje višje! (odloži telefon, zunaj ponovno zazvoni) To preklemansko zvonjenje! (odide skozi srednja vrata, se pogovarja zunaj, medtem ko pusti vrata odprta) In zakaj zaboga ste Vi že spet tukaj?

NERAD: (vstopi v stanovanje, teta za petami) Pardon ... saj tole je pravo stanovanje!

TETA: Če ste ja rekli, da greste eno nadstropje višje!

NERAD: In tudi sem! A tam so me vrgli iz stanovanja. (pogleda naokoli) Seveda, tukaj stanuje gospa Ernestina von Mosburg!

TETA: Von Mosburg? In zakaj bi se žena mojega nečaka pisala Mosburg?

NERAD: Mogoče, ker se je tako pisal pokojni mož?

TETA: Pokojni mož? Ernestina je nekoč že bila poročena?

NERAD: O ja, je bila! Čast sem imel biti prijatelj nekdanjega moža in zaradi tega me vsak četrtek povabi na čaj.

TETA: Nenavadno. Mi želite povedati Vaše ime?

NERAD: Nerad!

TETA: Ah dajte no, kar povejte.

NERAD: Nerad!

TETA: Presneto, zakaj ne?

NERAD: Nerad se pišem! Nerad!

TETA: Pišete se Nerad?

NERAD: Ja, Nerad!

TETA: A tako! Neradi se pišete Nerad? Ja, presneto, pojdite na upravno enoto in zaprosite za spremembo imena!

NERAD: Ne rad.

TETA: ... Tako da večkrat radi pridete na čaj, gospod Nerad?

NERAD: Rad! Vsak četrtek zvečer! Tako sva lahko gospa Ernestina in jaz lepo na samem.

TETA: Sama? To mi je pa skrajno sumljivo! In mož?

NERAD: Mož ja nič ne ve!

TETA: No, to pa mi je nevljudnost! Če Vas prav zastopim, je možu vseeno, da se dobivata sama? Da kar zameži na eno oko!

NERAD: Na eno? Ne, zameži kar na obe! O tem ja nič ne ve!

TETA: Kristus, kaj vse človek doživi pod milim nebom! Dobro, še dobro, da sem prišla! Vse mu bom povedala!

NERAD: Tega pa ja ne boste storili!

TETA: Bomo že videli. Boste že dobili svoj »čaj«, ko se bo vrnil mož!

NERAD: Gospa ... v fantome ne verjamem!

TETA: Kako si drzene nekoga imenovati fantom! Vi, s to vizažo, vredno policijske tiralice ali pa vsaj poštene klofute! In s to frizuro! Danes ste poslednjikrat prestopili ta prag! Da se čim prej poberete!

NERAD: Ravno nasprotno, moja gospa; danes načrtujem nekaj posebnega!

TETA: Kaj pa zdaj že spet!

NERAD: Trenutno ne vem točno, kaj, a se bom že spomnil! Saj sem ja naredil vozel v robcu! (iz rokava povleče robec, na katerem so štirje vozli) Kaj? Kar štirje vozli! Zakaj sem pa naredil kar štiri vozle? To pa res ne vem, kaj se mi je po glavi pletlo!

TETA: Prosim, gospod Nerad, predlagam Vam, da nemudoma zapustite to stanovanje, preden bo nastala drama, vredna filmske uprizoritve!

NERAD: (*premišljujoče*) Točno! Drama! Danes sem hotel Ernestino prositi za njeno roko!

TETA: Kaj ste želeli?! Želeli ste prositi za njeno roko? Ja najboljše, da prosite kar za roko njenega moža!

NERAD: Ampak gospa, gospod von Mosburg je ja mrtev!

TETA: To je bil zgleda prvi mož, a drugi mož še živi!

NERAD: Drugi mož?

TETA: Moj nečak, doktor Rod!

NERAD: Gospa Ernestina se je ponovno poročila?

TETA: Vsak četrtek pridete na klepet ob čaju in tega ne veste? Pred tremi meseci je ja dobila otroka!

NERAD: Otroka? O tem tudi nič ne vem! Gospa, ali niste morda Vi česa zamešali?

TETA: Krucifiks, jaz bom pa ja vedela, če je postal moj nečak oče ali ne!

NERAD: *(sebi)* Mogoče je ta, tale ženica, malenkost usekana! *(glasno)* Ampak prejšnji četrtek je bila gospa Ernestina še vdova!

TETA: *(sebi)* Tale je gotovo upleden, bolje, da sem previdna!

NERAD: *(sebi)* Z norci se ni pametno bockati!

TETA: Prav imate, Ernestina je vdova!

NERAD: Ne! Vi imate prav! Je poročena in ima otroka!

TETA: *(v strahu pred »norcem« se umika proti vratom)* Tako je! Ima otroka in je vdova! *(sebi)* S tem norcem sem sama v stanovanju! *(hitro odpre desna vrata)* Hvala Bogu! *(odide skozi desna vrata, jih zaklene)*

NERAD: In takšni se lahko prosto sprehajajo! Najboljše, da se čim prej poberem iz te norišnice! ... Kje je že izhod? *(pokaže na vrata levo)* Aja, tukajle! *(odide skozi leva vrata)*

TETA: *(pomoli glavo skozi desna vrata)* Pa je le odšel! Končno lahko mirno zadiham! *(vstopi v salon)* To pa je treba reči: v Topolšici vsaj ni takšnih norcev!

NERAD: *(pomoli glavo skozi leva vrata, išče izhod, zagleda teto in se skrrije nazaj v sobo)*

TETA: *(sliši loputanje vrat, pogleda naokrog, a nikogar ne vidi)* Tukajle pa lahko človek hitro znori.

15. scena

Teta, Ernestina

ERNESTINA: (*skozi srednja vrata, se zadere nazaj na hodnik proti nekomu*) Prosim Vas, kar počakajte še malo!

TETA: Hvala Bogu na Višavah, da si prišla! Zamisli, v stanovanju si imela nekega moškega, ki je trdil, da si vdova, in te je želel prositi za roko. Nek Nerad!

ERNESTINA: O Kristus!

TETA: Verjetno je nek bedaček!

ERNESTINA: ... Prav imate! Ja! En ... en bedaček; ampak nikomur še ni nič žalega storil! (*zunaj se sliši jok otroka*)

TETA: Ali je otročiček že nazaj?

ERNESTINA: Ja, našla sem neko varuško z otrokom ... hočem reči našo varuško z našim otročičkom!

TETA: Ja pa pripelji ga že enkrat! (*želi oditi skozi srednja vrata*)

ERNESTINA: (*odloži klobuk*) Ne, ga bom jaz vzela v naročje (*odide skozi srednja vrata*)

TETA: In kako ljubko se dere!

ERNESTINA: (*pride skozi srednja vrata, v naročju dojenček*) Šššš, šššš, šššš!

TETA: Daj mi ga! (*ji ga odvzame*) Kako ljubek in močan je za dojenčka treh mesecev! Čisti očka! (*ga zagunca*) Kaj ti pa je, srček? Ali ti mora varuška zamenjati pleničko? Takoj, takoj bomo zrihtali, srček! (*odide skozi desna vrata*)

16. scena

Ernestina, Babuška, nato Teta

BABUŠKA: (*oblečena v kmečki traht in plašč, skozi srednja vrata*) Ja, pa ma projs'm lejpo, ka je pa zdej s frocom? Kmal morm it!

ERNESTINA: Že? Sem vam ja obljubila bluzo, če nam boste posodili malega za eno uro!

BABUŠKA: Sam' za eno bluzo pa ne misl'm posodit froca!

ERNESTINA: Dobro, no! Boste poleg bluze dobili še ponošeno obleko (*odpre omaro in iz nje vzame obleko, ki jo preda babuški*). To vam bo zagotovo pasalo!

BABUŠKA: (*navdušeno*) Pa ma k'k lejpo ... Franci se bo ziher navdušu ... a zraun rab'm še klobuk s perjem naokol!

ERNESTINA: Dobro, zaradi mene, vzemite še klobuk! (*ji da klobuk iz omare*)

BABUŠKA: O hvala, hvala! ... T't moj Jošt se bo ziher navdušu za klobuk!

TETA: (*pride iz leve sobe na oder*) Ti! Ti! Kaj se pa greš! Tvoja punčara je ja deček!

ERNESTINA: Ja, ljuba teta ... to je ... veš ... to naj bi bilo presenečenje zate!

TETA: ... A tako? No, to vama je pa uspelo! Odlično! Ta moj Maks, kako lepo me zna presenetiti!

BABUŠKA: Oj no, frocu ni ime Maks, če ga klič'm Pepi!

TETA: Saj ne mislim otroka, ampak častivrednega gospoda! Ko se že ravno pogovarjamo: otrok je lačen, zakaj ga ne greste dojit?

BABUŠKA: Ja pros'm no, šele čez pou ure ga mor'm! (*desno zalaja pes, tudi otrok se zdrami in začne jokati*)

TETA: Tiho Pepi ... ne joči se, moj Dolfi ... ne ... ravno obratno! Tale prekletež me dela čisto nervozno! (*odide desno*)

BABUŠKA: Kaj je rekla o frocu? Preklejtež? To s'pa ne bom dovol'la!

ERNESTINA: Teta je zagotovo mislila na psa, ne na otroka! (*vzame iz omare dežnik in ga podari babuški*) Še en dežnik za vas!

BABUŠKA: O ja k'k lepo! ... Anton bo ziher čist navdušen!

TETA: (*pomoli glavo skozi desna vrata*) Potrebujem pleni-ce! (*ponovno izgine*)

ERNESTINA: Jih imate mogoče pri sebi?

BABUŠKA: Ja j's pa ne, jih je treba it kup't!

ERNESTINA: Še to! (*glasno proti desnim vratom*) Takoj grem ponje, teta! (*babuški, ki se slači*) Kaj za Boga pa vi počenjate?

BABUŠKA: Ja probat mor'm, če mi paše obleka!

ERNESTINA: (*tiho sama sebi*) Zakaj sem se pustila speljati v tole avanturo (*zapusti oder*)

BABUŠKA: (*sleče svoja oblačila in obleče, kar ji je podarila Ernestina*) Ja, ta moj Ferd'nand bo ziher navduš'n nad teli-mi rečmi! Pa ka bo šele reku moj Stanislav! Mat'r bo kr znoru, ko me bo vidu! Ja, sam kej pa nej zdej nardim s telimi mojimi cotami? (*svoja oblačila zvije skupaj*) Bom že pol pobrala (*odpre leva vrata, vrže noter oblačila*) Zdej pa mal na špancir v park v tehle cotah! (*skozi srednja vrata*)

17. scena

Maks, nato

MAKS: (*skozi srednja vrata z otroškim vozičkom in majhnim otrokom, poje*) ,Srček, da zdrav bi bil ... tvoj oče je prav' debil!' ... (*si obriše znoj s čela*) Bog, kako se mora človek namatrati, da dobi otroka! Zdaj pa samo upam, da ni varuška opazila, da sem ji ga sunil!

TETA: (*skozi desna vrata*) Aha, končno, otroški voziček! Tam bojo tudi plenice!

MAKS: Teta ... ti smem predstaviti najinega otroka?

TETA: Koga?

MAKS: Ja najinega otroka! (*pokaže na otroški voziček*) Čisti očka!

TETA: (*pogleda v otroški voziček*) Pri Kristusu, sem pijana ali kaj, da dvojno vidim ... ali imata mar dva otroka?

MAKS: Zakaj?

TETA: (*pokaže na vrata desno*) Ja, tam je ja še en otročič!

MAKS: Tam notri? (*pogleda skozi vrata*) Ja ... seveda tetika ... to je namreč veliko presenečenje zate! (*ponosno*) Imava namreč dvojčka!

TETA: Pri vaju pa presenečenj res ne zmanjka!

MAKS: Se strinjam! Dve zdravi punčki!

TETA: Punčki? Tale tukaj je mogoče punčara, ampak ta ...
(*pokaže na desna vrata*) ... je zagotovo pobek!

MAKS: No, vidiš! Vedno sem trdil, da je tisto pobek, ampak moja žena se je z mano prepirala in trdila, da je punčara!
(*otrok v vozičku začne jokati*)

TETA: Kar dva otroka in nihče ne skrbi za njiju! ... Šššš, šššš! (*vzame otroka iz otroškega vozička*) Kar tiho, moja srčika ... če tvoja mamica zate ne skrbi, še ne pomeni, da te ne bo teta iz Topolšice previla! (*gre z otrokom skozi desna vrata*) Maks, prinesi mi plenice! (*odide*)

18. scena

Maks, nato Nerad

MAKS: (*sam*) Lažje reči kot narediti! Kje pri milem nebu naj najdem plenice? Ali naj vprašam gospo von Mosburg? Ah, ne bom kompliciral ... najbolje, da ji v kuhinji vzamem par servet! (*skozi srednja vrata*)

NERAD: (*previdno stopi skozi vrata na levi. Oblečen je v babuškin plašč, s kapo na glavi, vidijo pa se njegove dolge hlače*) Ta kostum mi je slučajno padel v roke. Tako da morda lahko pridem ven neopažen! Sicer bi mi ta norica res lahko zastrigla z ušesi! (*opazi svoje dolge hlače*) Oh, to bi me izdalo! (*povleče hlače navzgor, da se zdaj vidijo pisane nogavice; obute ima usnjene čevlje*)

MAKS: (*pride skozi srednja vrata*) Vse zaprto! Nič pleničastega daleč naokrog!

NERAD: (*osredotočen samo na zvok vrat, ne da bi se obrnil zgrabi voziček in ga potiska naprej in nazaj*)

MAKS: (*vstran*) O moj Bog! Dojilja! Šment! (*glasno*) Je to vaš voziček, gospodična?

NERAD: Mmm!

MAKS: Upam, da niste preveč jezni, sposodil sem si ga samo zato, ker sem ga hotel pokazati teti iz Topolšice! Je bil notri tudi majhen otrok?

NERAD: Mmm!

MAKS: Ženska se mi zdi kot mutavka, ampak kot prijazna mutavka! (*prijateljsko uščipne Nerada za roko*)

19. scena

Prejšnja, teta

TETA: (*pride z desne*) Ti! Ti! Punčara je ja pobek! Kaj mi to napredaš neke fantazije o deklici in fantku, če pa imata dva fantka!

MAKS: Vidiš, draga teta ... vse samo zato, da imaš vedno več veselja! (*jokajoči otroci na desni*)

TETA: (*nejevoljno*) Ali ne slišiš kričanja otrok? Daj jim piti!

NERAD: Jaz? Tega pa jaz res ne morem!

TETA: Kaj je zdaj to? Od kdaj govoriš knjižni jezik?

MAKS: Jaz pa sem mislil, da je to neka mutavka!

TETA: Mutavka? Kakšen nesmisel! Nekateri neizobraženci pač govorijo še v narečju! (*z nenaklonjenostjo*) Takoj poskrbi za ta dva ljubka fanta in jima pusti, da pijeta! Gremo! (*nejevoljno ga potisne*)

MAKS: (*prav tako ga potisne*) Slišala si, kaj je rekla, zato se ne delaj tako neumno! Sicer te vržem ven!

NERAD: O ja, prosim, hočem, da se me vrže ven!

TETA: Kar pojdi, če ti tako ustreza! Da, vrgli te bomo ven, vendar ne, dokler ne najdemo druge dojlje! Zdaj pa opravi svojo dolžnost in pojdi potešit lakoto teh ubogih otročkov! ... Ali pa ti primažem eno takšno, da se ti bo še dneve in dneve vrtelo! ... Proklemana mlekarica lena!

NERAD: (*skozi desna vrata, sebi*) Kam sem prišel?!

TETA: Maks, morava se pogovoriti! Tvoja žena mi ni všeč!

MAKS: Kako? Nenavadno! Meni pa je iz minute v minuto bolj povšeči!

TETA: Ker si zaljubljen vanjo! Jaz pa jo gledam s svojimi topolškimi očmi! In zato ti pravim: Bog ve, kakšne stvari je ušpičila!

MAKS: Preveč črno gledaš na te reči, draga teta!

TETA: O ne! Imam namreč dokaz! Namesto da bi skrbela za svoja dva fanta, vsak četrtek prireja čajne večere ... in v tvoji odsotnosti sprejema gospoda Nerada!

MAKS: Nerad!

TETA: Ja! (*z močnim poudarkom*) Gospod Nerad!

NERAD: (*vstopi z desne, v naročju drži obrnjena dojenčka*) ... Ste me poklicali?

TETA: Ne! (*nejevoljno*) In kako držiš uboga otroka, ti slamparka ti!

MAKS: (*z druge strani*) Neumna koza! Ali ne vidiš, da narobe nosiš otroka?

NERAD: Narobe? Resnično! Ja! Toda zakaj malčka nič ne rečeta? (*ju obrne in odide na desno*)

TETA: Evo ... (*z ogorčenjem pokaže na Nerada, kako gre v sobo*) ... kdo je kriv za vse to? Tvoja žena! ... In kje je sploh ta tvoja žena?

20. scena

Prejšnji, Ernestina

ERNESTINA: (*pride skozi srednja vrata, v rokah drži paket*)

MAKS: Ja glej si jo, ljuba ženka! Kje pa si se skrivala, ti moja mucika zlata?

ERNESTINA: Ja moj dragi srček, nekaj sem šla kupit za najinega fanta!

MAKS: (*s prstom naredi znak »dva«*)

TETA: Ni se ti treba pretvarjati, saj že vem, da sta dvojčka!

ERNESTINA: Imam dvojčka? Toda kako je to mogoče?

TETA: Zakaj pa sprašuješ mene? Ja veš več o tem kot jaz!

MAKS: Ampak seveda, moja ljuba žena, imava dvojčka ... dva močna fantka ... imava samo fantke, nič deklet!

ERNESTINA: Ja, draga teta, imava dvojčka!

TETA: Občutek imam, kakor da te je sram dvojčkov! Moral bi biti ponosen na to! Dvojčka, to je redkost! Edinčka lahko vsak naredi!

21. scena

Prejšnji, Ana

ANA: (*vstopi skozi srednja vrata, nosi otroka v povojih*)
Torej, gospa teta, tukaj je otrok!

MAKS IN ERNESTINA: (*hkrati*) Vsemogočna nebesa!

TETA: Kaj? Še en otročiček?

ANA: Zakaj? Imamo še enega več ali kako?

TETA: Enega? Dva sta že tukaj! Zdaj mi boste rekli, da imate celo trojčke?

MAKS: Od vsega začetka ... in same dečke!

ANA: Ampak ne, ta je deklica!

MAKS: Si prepričana?

ANA: Ampak milostivi gospod!

TETA: Kaj naj bi to zdaj pomenilo? Pri svojih otrocih ne veš, ali je fantek ali deklica?!

MAKS: Veš draga teta ... to je zato, ker so naju starši na žalost pozabili razsvetliti o teh zadevah.

22. scena

Prejšnji, babuška

BABUŠKA: (*vstopi skozi srednja vrata*) Ja pa pros'm, cajt je za Pepijevo večerjo!

TETA: Kdo je pa zdaj spet to?

BABUŠKA: Jaz sem ja dojilja mal'ga Pepcota! (*vzame Aninega otroka*) Ne, tej pa ni on ... kje je Peperl? (*otrok zakriči na desni*) Ej, tamle je! (*odide desno*)

MAKS: (*vstran, sebi*) Zdaj bo šele eksplodiralo!

TETA: Torej imate dve dojilji?

MAKS: ... Seveda imamo dve! Za eno dojiljo pride otrok in pol.

23. scena

Prejšnji, Nerad

BABUŠKA: *(nosi dojenčka v povojih, z drugo roko izvleče Nerada, ki nosi drugega otroka.)* Alo ... poglej! Tale predrznica je oblekla moje cote in te od gospoda!

ANA: Zakaj pa nosi hlače namesto krila?

VSI: *(s prstom pokažejo na Neradove štrleče hlače)*

NERAD: *(tudi on opazi in se skloni, da bi jih pokril)*

ERNESTINA: To sploh ni dojilja, to je gospod Nerad!

NERAD: Ja, jaz sem! Samo zamaskirati sem se hotel pred to noro žensko! *(pokaže na teto)*

TETA: Kdo je nor? On je nor! Ker trdi, da si ti *(pokaže na Ernestino)* vdova, a kaj, ko si poročena z Maksom!

NERAD: *(Ernestini)* Kakšna neumnost! Ona trdi, da ste imeli otroka pred tremi meseci!

TETA: Enega? Tri! *(pokaže na Maksa)* In tukaj je oče teh treh otrok!

BABUŠKA: Ma ne, gospa, Peperla si je tale sposodla pr' men'!

TETA: *(Maksu in Ernestini)* Kaj naj bi bil smisel vsega tega hvalisanja? *(nejevoljno)* No, za moje dobro, prosim povejta mi, da sta samo dvojčka.

BABUŠKA: Pa ma ne! *(pokaže na otroka, ki ga Ana še drži)* Pa ma tale je ja froc od tiste Marijke!

TETA: Kaj? Torej imata edinčka? *(pokaže na otroka, ki ga je Nerad dal v voz)* Tistega?

BABUŠKA: Ja pros' m ne, poznam tist vojzek! Tej je ja od tiste Suzinke, ki glih zdej išče ukradenega froca povsod po parku! ... Bom uzejla vse tri! *(vse tri otroke položi v otroški voziček, zapusti oder skozi srednja vrata)*

ANA: *(ji sledi)*

TETA: Kaj naj bi pomenila vsa ta goljufija? Nimaš otroka? Na koncu bom še izvedela, da sploh nisi poročen!

ERNESTINA: Dovolj! ... Ne, gospa! Z vašim nečakom sva pravkar odigrala to farso, potem ko vam je nespametno lagal o zaroki, poroki in porodu. A morate mu odpustiti, gospa, prosim!

TETA: ... Kaj? ... Naredil je kaj?! ... Odpustiti? Ne! ... Nikoli! ... Od mene ne dobi niti šilinga več! Od tega trenutka naprej si razdedinjen!

MAKS: (*s posmehljivo patetiko*) Teta! In ti mi to rečeš tako, v obraz?

TETA: Kam drugam pa ti naj povem?

NERAD: (*ki je že prej slekel obleko, se obrne proti Ernestini, jo zgreši in se obrne proti teti*) Gospa, vidite, jaz sem čisto normalen ... razen moje razstresenosti! (*pobere robec*) Štirje vozli! Le kaj to pomeni? ... Točno, danes sem prišel, da vas najbolj slovesno prosim za roko!

TETA: Za mojo roko? Tukaj imate! (*ga useka za roke*)

NERAD: (*začudeno pogleda teto*)

MAKS: (*medtem tiho nekaj zašepeta Ernestini*) Tetika, res sva se pravkar zaročila! Ali me boš tudi razdedinila, če nadoknadam vse ostalo: diplomo, poroko ... trojčke?

ERNESTINA: Ampak Maks!

TETA: Svoje bogastvo bom prej zapustila njegovim otrokom! (*pokaže na Nerada*) Gospod Nerad me je pravkar prosil za roko!

NERAD: Za vašo roko? ... Hotel sem prositi za roko Gospe Ernestine ... Joj, kako je lahko človek tako raztresen?

TETA: Lahko Vas ozdravim te razstrešenosti! Razstrešenost ni nič drugega kot pomanjkanje proteinov. Od danes naprej boste veselo pili Lažnjev Putinostin!

KONEC

***DIE TANTE AUS TOPOLSCHITZ: Posse in
einem Akt (nemški original)***

Personen

Rosamunde Weigl (Tante)
Max Rhoden, ihr Neffe
Ernestine (Ernest) Mossburg³⁰
Fridolin Ungern
Anna, Kammerzofe
Babuschka, Amme
Spielt in Wien in Ernestinens Wohnung.

Salon bei Ernestine. Rechts, links und in der Mitte je eine Tür. Links ein Fenster, rechts ein Damenschreibtisch mit Telefon. In der Ecke ein Kleiderschrank.

1. Szene.

Ernestine, Anna.

ERNESTINE: (*in Straßentoilette, kommt durch die Mitte gefolgt von Anna*) War niemand da Anna? (*legt Hut und Mantel ab*)

ANNA: Nein, gnädige Frau. (*nimmt Hut und Mantel und will rechts damit ab, kehrt um*) Das heißt, es wollte jemand herein, aber ich habe gesagt, gnädige Frau wären nicht zu Hause!

ERNEST: Jemand? Was für ein Jemand?

ANNA: Der Herr Rhoden, der Maler vom dritten Stock.

ERNEST: Aber den kenne ich doch gar nicht – was wollte er denn?

ANNA: Das hat er nicht gesagt! Er war aber sehr aufgeregt und will später wiederkommen!

³⁰ V originalnem manuskriptu je povsod uporabljena krajša oblika Ernestininega imena (Ernest). Zaradi tega, ker sem želel ostali čim bližje originalu, je tudi v tej transkripciji uporabljena kratka oblike.

ERNEST: Dann sagen Sie, dass ich für ihn nicht zu sprechen bin!

ANNA: Er ist aber so ein netter Mensch ...

ERNEST: Das ist er! So oft er mir auf die Stiege begegnet, grüsst er immer sehr höflich!

ANNA: Und so oft er mich auf der Stiege begegnet, zwick er mich in die Wange oder in den Arm oder ... in ... wie gesagt, er ist ein sehr netter Mensch!

ERNEST: Das ist aber noch immer kein Grund, daß ich ihn hier emfange. Als junge Witwe muß ich auf meinen guten Ruf sehr bedacht sein!

ANNA: Und der Herr Ungern, den gnädige Frau jeden Donnerstag zum Tee einladen?

ERNEST: Das ist etwas anderes. Herr Ungern ist erstens ein Freund meines seligen Gatten gewesen, dann ist er ein älterer gesetzter Herr, der Dienstmädchen nicht in die Arme und Wangen zwick!

ANNA: Ach, was versteht denn aber auch so ein Zwetschenkrampus von weiblichen Reizen?

ERNEST: Ich verbiete Ihnen, von Herrn Ungern als Zwetschenkrampus zu sprechen. Er bewirbt sich um meine Hand, wenn er auch bis nun nicht den Mut gefunden hat, mich darum zu bitten.

ANNA: Na eben! So einen möchte ich ja gar nicht an der gnädigen Frau ihrer Stelle! Da wäre dieser herr Rhoden ganz was anderes!

ERNEST: Genug! Kein Word mehr von diesem Herrn Rhoden. Richten Sie den Tee! Heute ist Donnerstag, Herr Ungern wird bald hier sein! (*es läutet draussen heftig*) Da ist er!

ANNA: Aber gar keine Idee! So läutet nur jemand mit Temperament und das hat der Herr Ungarn nicht! Der hat überhaupt kein Blut in den Adern ... höchstens Himbeerwasserersatz! Dieser Nussknacker! (*Mitte ab*) (*abermaliges Läuten*)

2. Szene.

Ernestine, Max, Anna.

ERNEST: (*ihr nachrufend*) Ich verbiete Ihnen, Herrn Ungern einen Nussknacker zu nennen! (*horchend*) Nein, das ist wirklich nicht Herr Ungern!

MAX: (*noch hinter der Szene*) Wenn ich Ihnen aber sage, daß ich mit der gnädigen Frau unbedingt sprechen muss ... (*tritt durch die Mitte ein*)

ANNA: (*die ihm gefolgt ist*) Ich kann wirklich nichts dafür!

MAX: Nein, das Mädchen kann wirklich nichts dafür! Verzeihen Sie den Überfall, gnädige Frau, aber ich muß Sie sprechen!

ANNA: Mein Herr ...

MAX: Ich muss! Mein Glück, meine Zukunft hängen von dieser Unterredung ab! Vielleicht sogar mein kostbares Leben!

ANNA: Sein Leben? Ogott! Ogott! Ogott!

ERNEST: Ich wusste nicht ...

MAX: Ich werde ihnen alles erklären. (*zu Anna*) Bitte lassen Sie mich mit der gnädigen Frau allein!

ERNEST: (*zu Anna*) Nein, lassen Sie uns nicht allein!

MAX: Auch gut! Vielleicht sogar besser. Schließlich muß das Mädchen ja ohnehin in das Komplott eingeweiht werden.

ERNEST: Was für ein Komplott?

MAX: Ach so, ich habe es Ihnen noch nicht gesagt? Das kommt von meiner Aufregung. Also kurz erzählt (*sieht auf die Uhr*) es ist nämlich schon höchste Eisenbahn! Ich habe eine Tante, eine Erbtante in Topolschitz, die mir ein Monatsgeld aussetzte, damit ich Medizin studiere und Doktor werde.

ERNEST: ich dachte, Sie seien Maler?

MAX: Bin ich auch! Aber der Tante habe ich natürlich geschrieben, daß ich den Doktor gemacht habe. Darauf hat sie mir einen größeren Betrag geschickt. Wie der futsch war, dafür aber meine Bilder noch unverkauft da waren, habe ich ihr geschrieben, daß ich nicht verlobt habe.

ANNA: Sie haben sich verlobt?

MAX: keine Spur, aber die Tante Weigl hat wieder einen großen Betrag geschickt, der aber nur bis zu meiner Hochzeit gereicht hat.

ERNEST: Ah, Sie haben also doch geheiratet?

MAX: Nicht doch! Nur für die Tante Weigl, damit sie wieder Geld schickt.

ANNA: Und hat sie geschickt?

MAX: Und mächtig sogar! Aber weiß der Kuckuck! Lang hats nicht gereicht. Ich war nach einiger Zeit gezwungen, der Tante die Geburt meines ersten Kindes anzuzeigen.

ANNA: So ein Schwindel!

ERNEST: Natürlich hat die Tante wieder Geld geschickt?

MAX: Nein, bloß ein Telegramm: (*zieht aus der Tasche ein Telegramm*) Dieses Telegramm, das ich vor einer Stunde erhalten habe. (*liest*) »Trefte Donnerstag 6 Uhrzug ein, freue mich Frau und Kind kennen zu lernen. Tante« (*steckt das Telegramm ein*) Sie kommt, sie ist vielleicht schon da und das ist eben die Katastrophe!

ERNEST: Gott, darauf, daß die Tante einmal nach Wien kommt, mußten Sie ja gefaßt sein!

MAX: Eben nein, Sie hat ja die Gicht und kann sich kaum bewegen. Irgend ein Kurpfuscher scheint sie aber zut Not geheilt zu haben und nun kommt sie um meine Frau und unser Kind kennen zu lernen ... wenn sie merkt, daß ich sie hintergangen habe, ist es mit der Erbschaft aus!

ERNEST: Ich begreife nur nicht, warum Sie gerade mir Ihr Herz ausschütten?

MAX: Weil Sie selbst sicher ein gutes Herz haben und mir helfen werden.

ERNEST: Ich sehe nicht ein, wie?

MAX: Ganz einfach, indem Sie zwei, drei Tage vor der Tante meine Frau spielen!

ERNEST: Mein Herr, Sie sind wohl verrückt?

MAX: Nein, aber ich werde es bestimmt, wenn Sie mich abweisen. Was ist denn schließlich auch dabei? Sie sagen zwei-dreimal vor der Tante zu mir »liebes Schnuckiputzi«, ich sage zu Ihnen alle fünf Minuten »Mutzi-Putzi« und küsse Ihnen öfters die Hand ...

ANNA: Es ist wirklich nicht dabei gnädige Frau!

ERNEST: Nein, nein unmöglich! Ich soll Ihre liebe, gute Tante hinters Licht führen? Ich soll Ihren Schwindel unterstützen? Oh nein, mein Herr, dazu bin ich mir zu gut! Einer so lieben Tante eine ganze Familie vorzuschwindeln? Nein, Sie haben sich diese Familie eingebrockt, jetzt löffeln Sie sie nur allein aus!

MAX: Liebe gnädige Frau, helfen Sie mir aus dieser Patsche! Ich werde Ihnen sehr dankbar sein. Ewig oder noch länger! Die Tante kann jede Minute kommen. (*sieht auf die Uhr*) Himmel ... schon sechs Uhr vorbei und ich hätte bei der Bahn sein sollen. Ich eile und führe sie dann hier herein.

ERNEST: Was? Zu mir auch noch – das geht nicht.

MAX: Es geht! Es geht! Ich kann ihr doch nicht mein Atelier als meinen Familienhard vortäuschen. Und dann – es dauert doch nur so kurz. Die Tante reist sicher in 2 – 3 Tagen ab.

ANNA: In zwei Stunden, dafür werde ich schon sorgen.

ERNEST: Wie wollen Sie denn das machen?

ANNA: Ganz einfach, ich lasse in ihrem Zimmer eine Maus aus!

MAX: Ach ja, seien Sie so gut, ich werde Ihnen diese Freundlichkeit nie vergessen!

ERNEST: Ich kann mich noch immer nicht entschließen!

MAX: Bitte, bitte, liebe gnädige Frau!

ANNA: Was liegt schon dran – Sie tun ein gutes Werk!

ERNEST: Also meinetwegen!

MAX: (*küßt ihr die Hand*) Heißen Dank!

ERNEST: Obwohl es mir widerstrebt eine so liebe, leichtgläubige Dame mitbeschwindel zu helfen.

(Lärm hinter der Szene)

ANNA: Nanu? *(geht zum Fenster)*

ERNEST: Ihre Tante ist doch sicher eine nette, angenehme Person?

MAX: Une wie nett! Die Sanftmut selber.

ANNA: Herr Rhoden, eine Dame est mit Reisegepäck vorgefahren und streitet mit dem Kutscher.

MAX: *(eilt zum Fenster)* Himmerl, das ist sie – ich bringe sie gleich herauf! *(rasch Mitte ab)*

ERNEST: *(ist das Fenster getreten, sieht hinaus)* Ah! Gar so sanftmütig scheint mir die Tante doch nicht zu sein! *(geht vom Fenster fort)*

ANNA: Sie verhaut jetzt den Kutscher. *(geht vom Fenster weg)* Eines weiß ich – mit der Maus wird die Geschichte sich spießen – ich werde ihr einen Igel ins Bett legen!

ERNEST: Ich hätte doch nicht zusagen sollen.

ANNA: Jetzt ist es aber zu spät – die ist schon da!

ERNEST: O Gott, und ich bin noch so wenig vorbereitet. *(ab links)*

3. Szene.

Anna, Tante, Max.

MAX: *(noch hinter der Szene)* Nur hier herein, liebste Tante! *(öffnet die Mitteltür und läßt Rosamunde Weigl, die Tante, herein)*

TANTE: *(provinzlerisch angezogen, in der einen Hand eine große Reisetasche, in der anderen einen Vogelkäfig mit Papagei, unter einen Arm einen Regenschirm, unter dem anderen einen Pintscher. Hiebei kommt als Requisit ein Kinderspielzeug in Betracht, das einen Pintscher darstellt mit einen dünnen Gummischlauch als schnur, an deren Ende ein kleiner Luftball angebracht ist. So oft man diesen in der hand drückt, bellt der Pintscher)* So eine Gemeinheit!

MAX: Was denn, liebste Tante?

TANTE: Vor diesem Kutscher! Verlangt der vom Bahnhof bis daher drei Schillinge. In Topolschitz, führt einen der Einspanner um drei Schillinge einen ganzen halben Tag herum. Aber dem Kutscher hab ich meine Meinung gesagt ... mit dem Schirm da! (*zieht den Schirm hervor, der ganz zerbrochen ist*) Ich bin sonst die gute Stunde selber, meistens sogar gute anderthalb Stunden, aber wie ich merk, daß mich wer anschmieren will, da hau ich aus – mit beide Füß!

MAX: (*beiseite*) Schöne Aussichten! (*laut*) Willst Du nicht ablegen, liebste Tante? (*zu Anna*) Bitte, helfen Sie der lieben Tante!

TANTE: Wer ist denn das?

MAX: Das ist das Stubenmädchen von der gnädigen Frau – wollte sagen: Von meiner Frau!

ANNA: Ich küss die Hand! (*will der Tante die Hand küssen, prallt zuruck, da der Pintscher bellt*)

TANTE: Er tut nicht, der Azorl ... er beisst höchstens. Nettes Mädchen! Nur die Frisur gefällt mir nicht, die ist zu verrückt! So kann ich frisiert gehen, aber nicht ein Dienstmädchen! (*hat den Pintscher in die Sophaecke plaziert*) Schön braves Hund sein!

ANNA: (*hat den Papagaikäfig genommen*) Au weh! (*stellt ihn rasch nieder*) So ein miestvieh! (*hält sich den Finger*)

TANTE: Sie ... beleiden Sie mir nicht die Cora – das bitt ich mir aus!

ANNA: Wünschen die Herrschaften noch etwas?

MAX: Nein, danke! Und nichts für Ungut! Die Cora peckt, aber sie meint es nicht so. Sie können gehen!

4. Szene.

Tante, Max.

ANNA: (*ab*)

TANTE: (*entsetzt*) Was Du für Geschichten mit dem Dienstmädel machst! – Die muß man ganz anders behandeln! Zu

der sagt man »Raus!« aber nicht – (*kopiert Max*) »Sie können gehn!« Kurz und gut – sonst wird diese Rasse zu üppig.

MAX: Weißt Du liebe Tante, das geht vielleicht in Topolšitz an, aber hier muß man mit den Mädchen zart umgehen, sonst ist auch die gnädige Frau gleich verstimmt.

TANTE: Was für eine gnädige Frau?

MAX: Ich meine natürlich: Meine Frau!

TANTE: Du mir scheint, Du stehst da stark unter dem Pantoffel.

MAX: Ich? Oho! Keine Spur!

TANTE: Du bist der Herr im Hause! Verstanden? Wo ist sie übrigend? Sieh doch nach!

MAX: Ja ... sofort! (*sieht sich unschlüssig um*) Vielleicht ist sie dort ... (*geht an die Tür rechts, klopft schüchtern an*)

TANTE: So schau' doch hinein!

MAX: Kann ich ja machen! (*öffnet die Türe rechts*) Hier ist sie nicht! (*schließt die Türe*)

TANTE: Dann wird sie dort sein! (*zeigt nach links*) Vorwärts! Schau hinein!

MAX: (*öffnet schüchtern die Türe links*)

ERNEST: (*schreit von Innen auf*) Nicht!

MAX: (*schließt rasch die Türe*)

TANTE: Was ist denn ?

MAX: Sie zieht sich eben um!

TANTE: Und da schreit sie so? Komisch! Du wirst sie doch schon öfters im Negligeé gesehen haben!

MAX: O ja! Natürlich! – Sehr oft sogar! – Aber sie ist so furchtbar schämig ... ich darf nicht dabei sein, wenn sie sich umzieht! Nur das Mädchen!

TANTE: Komisch! Also dann klinge dem Mädchen!

MAX: Ja gleich. (*sieht sich um, beiseite*) Wo ist denn die Klingel? (*laut*) Klingelingeling!

TANTE: Was soll denn das wieder sein?

MAX: Das? Das ist Klingelersatz, weil nämlich die Klingel kaputt ist! (*wie früher*) Klingelingeling!

TANTE: Das hört sie nicht! Ruf das Mädchen!

MAX: (*gegen die Mitteltür*) Mädchen!

TANTE: Was heißt das »Mädchen«? Die muß doch einen Namen haben!

MAX: Natürlich! Wie heißt sie nur? ... S u s i ! ... (*kurze pause*) (*dann beiseite*) Susi scheint sie nicht zu heißen.

TANTE: Du kannst mit Dienstmädchen nicht umgehen! Paß auf, wie ich das mache! (*öffnet die Mitteltür*) Himmelkreuzdonnerwetter ... Susi ... sitzen sie denn auf den Ohren? ... S u s i !

5. Szene.

Vorige, Anna.

ANNA: (*durch die Mitte*) Meinen Sie mich gnädige Frau?

TANTE: Dalkerte Frag! Natürlich mein ich Sie!

ANNA: Ich heiße aber Anna und nicht Susi.

TANTE: Du weisst nicht wie Euer Dienstmädchen heißt?

MAX: Doch! Doch, aber ich hab ein so schlechtes Namensgedächtnis! (*zu Anna*) Bitte ... helfen Sie der gnädigen Frau beim Ankleiden und melden Sie ihr, daß meine Tante aus Topolshitz angekommen ist.

ANNA: Werds ausrichten! (*links ab*)

6. Szene.

Tante, Max, dann Ernestine.

TANTE: Muß ich mich bei Deiner Frau erst melden lassen? Ich habe doch telegraphiert! Ist das ein merkwürdiger Empfang! Niemand auf der Bahn – ganz merkwürdig!

MAX: Das Telegram ist erst so spät gekommen!

TANTE: Aber doch zeitig genug, um mich wenigstens in der Wohnung anständig zu begrüßen! Es scheint Euch gar nicht recht zu sein, daß ich gekommen bin ... Bitte ich kann ja gehen!

MAX: Wie, Du willst in einen Hotel absteigen? Nein, das kann ich nicht zugeben. (*nimmt Papageikäfig und Handtasche*)

TANTE: Das wäre die richtige Strafe dafür, daß du dich über meine Ankunft so gar nicht freust.

MAX: Ich mich nicht freuen? Und wie ich mich freue! (*mit erzeugungener Lustigkeit*) Hahaha ... ich freue mich sogar riesig!

TANTE: Also dann bleibe ich ... aber nicht lange ... höchstens eine Woche!

MAX: (*läßt vor Schreck die Tasche fallen*) Eine Woche! Ist daß eine Überraschung! Da wird sich die gnädige Frau freuen! ... Will sagen meine Frau!

7. Szene.

Vorige, Ernestine.

ERNESTINE: (*von links in einem pikanten Hauskleid*) Liebe Tante ...

TANTE: Na endlich! In meine Arme! (*öffnet die Arme*)

ERNEST: Wenn Sie erlauben (*Unarmung*)

TANTE: Sie? Sie? Als Frau meines Neffen kannst Du mir doch Du sagen! Alles was recht ist! Geschmack hat der Junge! Aber sag mal, hast Du Dir die Haare färben lassen? (*alle setzen sich*)

ERNEST: Ich wimmer brünett!

TANTE: Dann ist Dein Mann farbenblind! Wie er sich mit Dir verlobte, schrieb er mir, daß Du rotes Haar hättest!

MAX: Gott, wenn man verliebt ist, sieht man alles rose-rot! Nicht wahr, Mutzi-Putzi?

ERNST: Jawohl, Schnucki!

TANTE: Mutzi-Putzi? Schnucki? Was sind denn das für verrückte Titulaturen? Warum nennt ihr Euch denn nicht beim Vornamen?

MAX: Können wir ja machen ... Nicht war liebe? (*leise zu Ernestine*) Wie heißen Sie denn?

ERNEST: (*leise*) Ernestine!

MAX: (*laut*) Liebe Ernestine!

TANTE: Ernestine? Du hast mir doch geschrieben, daß Deine Frau Ada heisst!

ERNEST: (*beiseite*) O weh!

MAX: Heisst sie auch! Natürlich! Nur rufe ich sie Ernestine. Das ist nämlich die Abkürzung für Ada! (*rasch*) Wie ich mich freue Tante, daß Du gekommen bist! (*unarmt die Tante stürmisch*)

ERNEST: Mein Mann erzählte mir, Sie hätten die böse Gicht?

TANTE: Die Gicht! Hat mich gehabt! Jahrelang hab ich mich nicht rühren können ... aber jetzt bin ich munter wie ein Fisch ... Sogar die kniebeuge kann ich machen ... dreissigmal hintereinander. Bitte! (*macht mit in die Hüften gestützten Händen einigemmale die Kniebeuge*)

MAX: Großartig! Famos!

ERNEST: Wer hat Dich denn kuriert liebe Tante?

TANTE: Wer? Wer denn sonst, als dein Mann!

MAX: Ich???

TANTE: Natürlich! Ich habe es nicht zu bereuen, daß ich Dich habe auf Doktor studieren lassen! Deine ersten Medikamente, die Du mir als mediziner geschickt hast, waren nichts wert, aber das letzte, das Du mir schon als Doktor geschickt hast, hat mich hergestellt.

ERNEST: Was war es denn?

TANTE: Kwizdas Gichtfluid!

MAX: (*leise zu Ernestine*) Das gehört ja für Pferde! (*laut zur Tante*) Und Duh as Dich damit ingerieben, Tante?

TANTE: Was heisst »ingerieben«? Getrunken hab ichs! Eine ganze Flasche! Und die Gicht war weg!

MAX: Grosser Gott!

TANTE: Was denn?

MAX: *(mit gegen den Himmel gerichteten Händen)* Ich danke Dir, daß Du mich diese Wunderkur hast vollbringen lassen!

TANTE: Sag. Bei Deiner Tüchtigkeit mußt Du doch eine Menge Patienten haben?

MAX: Eine Unmasse! Man reißt sich um mich! – Denn ganzen Tag geht die Tür zum Ordinationszimmer oder ich werde telefonisch angerufen ... sogar in der Nacht ...

TANTE: Auch in der Nacht? Das muss unangenehm sein!

MAX: Sehr! Ich fürchte, daß es Dir bei uns zu unruhig sein wird, Deine Nachtruhe wird sehr gestört werden! ...

TANTE: Keine Spur! Du kannst eine Kanone neben meinem Bett abschießen! – Ich wach nicht auf, aber das Kind wird wohl sehr gestört werden!

MAX: ...

ERNEST: Was für ein Kind?

TANTE: Was für ein Kind? Euer Kind natürlich! Wo ist es denn?

MAX: Ja, so – unser Kind! Keine Ahnung! Wissen Sie ... *(verbessert sich)* Weißt Du wo unser Kind ist?

ERNEST: Ich ... nein! Ich weiß es auch nicht!

TANTE: Was heißt denn das? Ihr werdet doch wissen, wo Euer Kind ist!

MAX: Natürlich! ... nur, wo es eben ... in dieser Minute ist ... das weiß ich nicht!

ERNEST: Es wird spazieren gegangen sein!

TANTE: Ein Kind von zwei Monaten kann doch nicht allein spazieren gehen!

MAX: Woher denn? Wenn meine liebe Frau sagt, dass es spazieren gegangen ist, so mein sie, daß es spazieren gegangen – gefahren – geführt ... geht!

TANTE: Mit wem denn?

ERNEST: Unsinn! Das Mädchen war doch eben hier?

MAX: Meine Frau meint mit der Amme!

TANTE: Ihr habt eine Amme?

MAX: Wir nicht, bloß das Kind!

TANTE: Kind ... Kind ... warum nennt Ihr es nicht beim Namen? Wie heißt es denn?

MAX: Nach Dir liebe Tante, Rosamunde!

TANTE: (*enttäuscht*) Sooo? Es ist ein Mädchen? Bloß ein Mädchen?

MAX: Hättest Du lieber einen Jungen gehabt? (*überlegend*) Das hättest Du mir mitteilen sollen, jetzt ist es zu spät!

TANTE: Also gut! (*zu Ernestine*) Das nächstmal ist's ein Bub!

ERNEST: (*wendet sich verlegen ab*)

MAX: (*ablenkend*) Wenn Du wüßtest, Tante, wie ich mich über Deine Ankunft freue! (*unarmt sie*)

TANTE: Schon gut! Schon gut! Ich möchte mich aber freuen, Euer Kind endlich zu sehen.

MAX: Wird schon kommen! Und wenn es kommt, so schläfts! ... Wir werden es Dir morgen zeigen.

ERNEST: Heute willst Du vielleicht mit Deinem Neffen ausgehen ... in ein Theater ...

MAX: oder in ein Kino ... um die Ecke ist eines, da spielen sie ein Drama ... da kannst Du Dich krank lachen!

TANTE: Ich bin froh, daß ich gesund bin und dann bin ich doch nicht nach Wien gereist, um ins Kino zu gehen, sondern um an Eurem häuslichen Herd, Familienglück zu schlürfen! Ihr habt doch für mich, Cora und Azorl ein separiertes Zimmer zur Verfügung?

MAX: Ja, siehst Du liebe Tante, das ist es eben ... auf Logierbesuch sind wir nicht eingerichtet! Vielleicht ist es Dir in einem Hotel doch bequemer.

TANTE: Unsinn! Irgend eine stille Ecke werdet Ihr für mich schon finden. (*nimmt den Hund, den Käfig und die Reisetasche*) Ihr habt doch getrennte Schlafzimmer?

MAX: Nein, liebe Tante, getrennte Schlafzimmer, die sind doch sehr unpraktisch für das Glück einer jungen Ehe!

TANTE: Larifari! Unpraktisch! Ich war dreißig Jahre mit dem Onkel getrennt verheiratet ... und wir waren sehr glücklich!

MAX: Man hat doch seiner Frau manchesmal etwas zu sagen ...

TANTE: Meinst Du, der Onkel habe mir nichts zu sagen gehabt? Da hat er eben gepfiffen und da bin ich zu ihm in sein Zimmer gegangen!

ERNEST: Ja, wenn aber Du dem Onkel etwas zu sagen gehabt hast, was hast Du da gemacht?

TANTE: Da bin ich auch in sein Zimmer gegangen und habe gefragt: »Hast Du nicht gepfiffen, Heinrich?«

ERNEST: (*öffnet das Zimmer rechts*) Vielleicht passt Dir dieses Zimmer, liebe Tante ... es ist aber nur ein Schlafdiwan drin!

TANTE: Machts nichts ... seitdem ich auf Anordnung Deines Mannes Gichtfluid trinke, habe ich einen Roßschlaf. (*ab rechts*)

8. Szene.

Ernestine, Max.

ERNEST: Schöne Situation, ich danke!

MAX: Liebe gnädige Frau, sehen Sie mich nicht so vorwurfsvoll an! Sie haben einmal »a« gesagt, sagen Sie doch auch »b«.

ERNEST: Ich fürchte, daß ich das ganze Alphabeth brauchen werde! Die gute Tante, die so leichtgläubig ist wie ein Kind ...

MAX: (*schlägt sich auf die Stirn*) Kind! Richtig! Wir haben doch auch ein Kind!

ERNEST: ... auf das sich die Tante schon so freut! Was macht man da?

MAX: Ich gehe eines stehlen!

ERNEST: Nicht unterstehen!

MAX: Dann bleibt nichts anderes übrig, als daß Sie sich eines irgendwo ausleihen! – Vielleicht im Findelhaus?

ERNEST: Mein Herr, was Sie mir zumuten, das übersteigt alle Grenzen! Schämten Sie sich! (*ab links, Max die Tür vor der Nase zuschlagend*)

MAX: So schön, jetzt ist sie böse! Wo nehme ich nur ein Kind her?

9. Szene.

Max, Anna.

ANNA: *(von links)*

MAX: Anna, Sie müssen mir helfen! Haben Sie kein Kind?

ANNA: Was denken Sie denn von mir, Herr Rhoden?

MAX: Nur so ein kleines! *(zeigt die Größe an)* Weil ich ja der Tante ein Kind vorgetäuscht habe ... denken Sie nach, vielleicht haben Sie doch wo ein Kind und erinnern sich nur nicht!

ANNA: *(weinerlich)* Herr Rhoden, ich bin ein anständiges Mädchen ... was glauben Sie denn ... und außerdem ist das Kind auf dem Lande in der Kost ... na also ... schämen Sie sich! *(Mitte ab)*

MAX: Ich soll mich schon wieder schämen ... Kann ich ja machen, aber erst will ich ein Kind bekommen! Ich sage ja, es bleibt mir nichts übrig, als eines zu stehlen! *(will durch die Mitte ab)*

10. Szene.

Max, Tante.

TANTE: Wohin, Max?

MAX: Zu einem Patienten ... sehr dringend ... halte mich nicht auf!

TANTE: Ist die Amme mit dem Kind schon zurück?

MAX: Nein aber sie kommt bestimmt! ... Wenn nicht heute, dann sicher morgen! Adieu! Adieu! *(rasch Mitte ab)*

TANTE: Was heißt denn das? Ist er plem-plem?

11. Szene.

Tante, Ernestine.

ERNEST: (*von links, zum Ausgehen angezogen*)

TANTE: Due gehst aus?

ERNEST: Ja, eine Besorgung!

TANTE: Kannst Du nicht das Mädchen schicken?

ERNEST: Nein, die ist so ungeschickt ... ich muß mir jeden Schmarrn selber holen!

TANTE: Ist das Kind schon da?

ERNEST: Nein, das will ich eben holen. (*Mitte ab*)

TANTE: (*ihn nachrufend*) Erlaube Du mir! Dein Kind ist doch kein Schmarrn! Merkwürdige Eltern!

12. Szene.

Tante, Anna.

ANNA: (*d. d. Mitte*) Ich bitte gnädige Frau, ich gehe fort!

TANTE: Sie auch? Dann bin ich ja ganz allein! Wenn jetzt Patienten kommen!

ANNA: Um diese Zeit kommen keine!

TANTE: Aber mein Neffe kann doch geholt werden! Was sage ich da?

ANNA: Dann notieren gnädige Frau Namen und Adresse für den Herrn Rhoden!

TANTE: Sagen Sie nicht Herr Rhoden! Sagen Sie »Herr Doktor«! Sie naseweises Ding mit dieser vorlauten Frisur! Ist das Kind schon da?

ANNA: Noch nicht! Ich sehe eben nach, wo der Fratz bleibt! (*Mitte ab*)

13. Szene.

Tante allein.

TANTE: Fratz? Ja, wie spricht denn die von einem Mitglied meiner Familie? (*die Telefonklingel ertönt*) Na also – es kommt schon jemand! (*Mite ab, läßt die Tür offen, kleine Pause, kommt, zurück und schließt die Tür*) So eine Gemeinheit! Erst läutets und dann ist niemand an der Tür. (*die Telefonklingel ertönt wieder, sie wird jetzt gewahr, daß es die Klingel am Telefon ist, geht zaghaft heran*) Verflixte Geschichte! (*nimmt ungeschickt den Hörer in die Hand*) Ich hör nichts! Ach so, das scheint verkehrt zu sein. (*dreht den Hörer um und horcht*) Wie? Was? Wer am Telefon ist? Ich ... Na ich, die Tante aus Topolschitz! Wie? Falsch verbunden? (*es wird ihr ins Ohr geläutet, sie läßt den Hörer fallen*) Was ist denn das für eine Manier? (*nimmt den Hörer wieder zur Hand, spricht erregt hinein*) Das verbiete ich mir, verstanden? Frechheit! Aha! ... alles still! Der Person ich imponiert! (*legt den Hörer an seine Stelle*) Man darf sich nichts gefallen lassen ... sonst ist man der Hopf. (*es klingelt draußen*) Ach so, jetzt läutets wieder draußen. Wie einem hier die Klingeln zum besten halten! (*Mitte abgehend*) Wenn jetzt wieder niemand an der Tür ist, dem hau ich eine herunter, daß mans bis Topolschitz hört! (*Mitte ab, läßt die Tür offen*)

14. Szene.

Tante, Ungern.

TANTE: Bitte treten Sie nur ein. Was wünschen Sie?

UNGERN: (*tritt ein; er est der Typus des zerstreuten Professors*) Ich wünsche guten Morgen!

TANTE: Guten Morgen ... um sieben Uhr abends?

UNGERN: So spät schon! (*sucht seine Uhr, findet sie nicht*) Wo hab ich nur meine Uhr vergessen?

TANTE: Woher soll ich das wissen?

UNGERN: Pardon! Erst war ich in der Schule, dort kann ich sie nicht vergessen haben, denn da ziehe ich mich nicht aus!

Dann war ich im Kaffeehaus, da hab ich gebadet! Dann war ich im Bad, da hab ich Zeitungen gelesen – ich werde die Uhr zu Hause vergessen haben!

TANTE: Aber ...

UNGERN: Einen Moment! Ich muß mir rasch einen Knopf ins Taschentuch machen. (*sucht das Taschentuch*) Wo hab ich nur das Taschentuch hingegeben? (*sucht und findet die Uhr mit der Kette in der rückwärtigen Schösseltasche*) Da ist ja die Uhr! Aber sie zeigt erst halb 3 ... ich habe mich ja verfrüht!

TANTE: Est ist aber sieben Uhr! Ihre Uhr steht ja!

UNGERN: Vielleicht habe ich vergessen, sie aufzuziehen! (*steckt sie wieder ein*)

TANTE: Jetzt möchte ich aber endlich wissen, was Sie wünschen?

UNGERN: (*schiebt seine Brille auf die Stirn, betrachtet die Tante sehr naiv*) Ach so? Sie kennen mich nicht? Sie sind wohl das neue Mädchen?

TANTE: (*geschmeichelt*) Mädchen? Das wohl nicht, mein Herr, ich bin Witwe ... mein Mann ist vor zehn Jahren gestorben!

UNGERN: Ah! Vor zehn Jahren! Und ist er noch immer tot?

TANTE: Noch immer! ... Ich bin die Tante!

UNGERN: Von der gnädigen Frau?

TANTE: Ach! Aber eigentlich ist der Dr. Rhoden mein Nef- fe! Zu dem wollen Sie doch?

UNGERN: Dr. Rhoden? Nein!

TATE: Aber hier wohnt doch der Dr. Rhoden!

UNGERN: Ach so! Jetzt verstehe ich! Habe mich wieder einmal in der Wohnung geirrt! Bin um einen Stock zu tief ge- gangen!

TANTE: Sie scheinen tüchtig zerstreut zu sein!

UNGERN: Nur was man so fürs Haus braucht! Entschuldigen Sie vielmals! (*will links ab*)

TANTE: He! He! Das ist der Ausgang! (*zeigt auf die Mitteltür*)

UNGERN: Dort? Möglich! Bei Frau von Mossburg, wo ich jeden Donnerstag zum Tee eingeladen bin, ist er dort! (*zeigt nach der Tür rechts*) Mahlzeit! (*sieht sich suchend um*)

TANTE: Habe die Ehre! Empfehle mich! Was suchen Sie denn?

UNGERN: Meinen Hut?

TANTE: Den haben Sie doch schon auf!

UNGERN: Richtig! Ohne Brille sehe ich nicht so genau! (*Mitte ab*)

TANTE: Netter Mensch, aber ein bisschen zerstreut! Der müsste an der Leine geführt werden. (*die Telefonklingel ertönt*) Schon wieder! (*hebt den Hörer ab*) Wer spricht dort? Wer? Verstehe kein Wort! Nein, hier ist nicht Frau Mossburg! Hier ist Dr. Rhoden! Bei Frau Mossburg müssen Sie einen Stock höher klingeln! (*legt den Hörer an seine Stelle*) (*es klingelt draussen*) Diese ewige Klingelei! (*geht Mitte ab, spricht nach draussen, indem sie die Tür offen lässt*) Jetzt sind Sie schon wieder da!

UNGERN: (*tritt ein, gefolgt von der Tante*) Pardon ... ich bin hier doch richtig gewesen!

TANTE: Sie wollten doch einen Stock höher!

UNGERN: War ich auch. Da hat man mich hinausgeworfen! (*sieht sich um*) Natürlich, hier wohnt doch Frau Ernestine von Mossburg!

TANTE: Mossburg? Wieso heisst meine Nichte Mossburg?

UNGERN: Vielleicht deshalb, weil ihr Gemahl so geheissen hat.

TANTE: Ihr Gemahl? Ernestine war schon einmal verheiratet?

UNGERN: Sehr sogar! Ich war mit ihrem Gemahl befreundet und darum ladet sie mich jeden Donnerstag zum Tee ein.

TANTE: Merkwürdig! Wollen Sie mir nicht Ihren Namen sagen?

UNGERN: Ungern!

TANTE: Ach, sagen Sie ihn nur.

UNGERN: Ungern!

TANTE: Donnerwetter noch einmal ... warum denn?

UNGERN: Ich heisse Ungern!

TANTE: Sie heißen Ungern?

UNGERN: Ja, Ungern!

TANTE: Ach so! Sie heißen unhern Ungern? Dann reichen Sie halt um Namensänderung ein!

UNGERN: Ungern.

TANTE: Sie kommen also zum Tee, Herr Ungern?

UNGERN: Gern! Jeden Donnerstag Abend! Da sitzen wir alleine zu Zwein, Frau Ernestine und ich.

TANTE: Allein? Das finde ich aber höchst sonderbar? Und der Gatte?

UNGERN: Der Gatte ist doch selig!

TANTE: Das wäre ja eine Gemeinheit! Wenn ich Sie recht verstehe, so drückt er ein Auge zu?

UNGERN: Eines? Beide! Er weiß von nichts! Von gar nichts!

TANTE: Da erfährt man ja schöne Sachen! Na gut, daß ich gekommen bin! Ich werden ihm alles sagen.

UNGERN: Aber das geht doch gar nicht!

TANTE: Das wollen wir sehen! Er wird Ihnen »Tee« geben, wenn er so plötzlich erscheint!

UNGERN: Ich glaube nicht an Gespenster!

TANTE: Sie haben es nötig, einen anderen ein Gespenst zu nennen! Sie, mit dieser polizeiwidrigen Visage! Und dieser Figur! Heute waren Sie das Letztmal hier! Überhaupt schauen Sie, daß Sie hinauskommen.

UNGERN: Im Gegenteil! Heute habe ich ja etwas Besonderes vor!

TANTE: Das auch noch? Was denn?

UNGERN: Es fällt mir nicht gleich ein, aber ich werde mich schon erinnern! Ich habe mir ins Taschentuch einen Knopf gemacht. (*zieht ein Taschen tuch hervor; in dessen Ecken vier Knöpfe gemacht sind*) Was? Vier knöpfe! Warum habe ich denn vier Knöpfe gemacht? Keine Ahnung!

TANTE: Bitte Herr Ungern, gehen Sie beizeiten, ehe sich hier ein Filmdrama in vier Akten abspielt!

UNGERN: (*der krampfhaft nachgedacht hat*) Ich weiß schon! Ich will heute bei Frau Ernestine um ihre Hand anhalten!

TANTE: Was wollen Sie? Um ihre Hand wollen Sie anhalten? Vielleicht gar bei ihrem Mann?

UNGERN: Das geht doch nicht! Herr von Mossburg ist doch schon tot!

TANTE: Das war der erste, aber der zweite Mann lebt doch!

UNGERN: Was für ein zweiter Mann?

TANTE: Mein Neffe der Dr. Rhoden!

UNGERN: Frau Ernestine hat wieder geheiratet?

TANTE: Sie kommen alle Donnerstag zum Tee und wissen das nicht? Sie hat sogar vor drei Monaten ein Kind bekommen!

UNGERN: Ein Kind? Das weiß ich auch nicht! Irren Sie sich nicht, gnädige Frau?

TANTE: Ich werde doch wissen ob mein Neffe ein Kind bekommen hat oder nicht!

UNGERN: (*beiseite*) Vielleicht ist die verrückt. (*laut*) Aber vorigen Donnerstag war Frau Ernestine noch Witwe!

TANTE: (*beiseite*) Er wird verrückt sein, da heisst es nachgeben!

UNGERN: (*beiseite*) Verrückte dar man nicht reizen!

TANTE: Sie haben recht, Ernestine ist Witwe!

UNGERN: Nein! Sie haben recht! Sie ist verheiratet und hat ein Kind.

TANTE: (*gegen die Türe rechts retirierend*) Jawohl! Sie hat ein Kind und ist Witwe! (*beiseite*) Mit einem Narren allein in der Wohnung! (*öffnet rasch die Türe rechts*) Gott sei Dank! (*rechts ab, man hört sie die Tür absperren*)

UNGERN: Und so was läuft frei herum! Mir ist ganz unheimlich geworden! Das Beste ist, ich gehe. Wo ist denn der Ausgang? (*zeigt auf die Türe links*) Aha! Hier! (*links ab*)

15. Szene.

Tante, Ernestine.

ERNEST: (*kommt durch die Mitte, sie spricht zurück*) Warten Sie einen Augenblick!

TANTE: Gott se Dank, daß Du kommst! Denke Dir, es war ein Mensch hier, der behauptet, daß Du Witwe bist und der um Deine Hand anhalten wollte. Ein Herr Ungern!

ERNEST: Himmel!

TANTE: Er muß ein Narr sein!

ERNEST: Ganzrichtig! Ein Narr – aber ganz harmlos! (*man hört draussen ein Kind schreien*)

TANTE: Ist das Kind schon da?

ERNEST: Ja. Ich habe eine Amme mit einem Kinde gefunden, das heißt unsere Amme mit unserem Kinde!

TANTE: Herein mit dem Kinde! (*will Mitte ab*)

ERNEST: (*die den Hut abgelegt hat*) Nein, ich will es holen! (*Mitte ab*)

TANTE: Und wie lieb es schreit!

ERNEST: (*kommt durch die Mitte, ein Wickelkind tragend*) Bsch! Bsch! Bsch!

TANTE: Gib mirs (*nimmt es ihr ab*) Wie herzig und stark es ist auf drei Monate! Der ganze Papa! (*wiegt es*) Was hast Du denn? Vielleicht muß mad Mädi umgewickelt erden? Gleich, gleich, Herzerl! (*ab rechts mit dem Kinde*)

16. Szene.

Ernestine, Babuschka dann Tante.

BABUSCHKA: (*in Iglauer Tracht d. d. Mitte*) Bitte scheen, was ist mit dem Kind! Ich muß furt!

ERNEST: Jetzt schon? Ich habe Ihnen doch eine Bluse versprochen, wenn Sie uns das kleine Kind auf eine Stunde leihen!

BABUSCHKA: Für eine Bluse kann ich Kind nicht herleichen!

ERNEST: Also gut! Sie bekommen von mir ein abgelegtes Kleid! (*öffnet den Schrank, entnimmt demselben ein Kleid, welches sie Babuschka reicht*) Das wird Ihnen passen!

BABUSCHKA: (*grisend*) Sehr scheen ... wird sich Wenel Augen machen ... aber braucht ich noch dazu Hut mit so Grünzeug so rundumadam! (*Betonung auf das »a«*)

ERNEST: Meinetwegen, da haben Sie auch einen Hut! (*gibt ihr einen Hut aus dem Schrank*)

BABUSCHKA: Dank scheen ... da wird der Nepomuk Augen machen!

TANTE: (*stürzt aus dem Zimmer rechts*) Du, Du! Das Mädel ist ja ein Bub!

ERNEST: Ja, liebe Tante ... das ist ... das war ... das soll nämlich für Dich eine Überraschung sein!

TANTE: Ach so? Das ist Euch allerdings gelungen! Ja, der Max, ist halt doch ein Prachtkerl!

BABUSCHKA: Bitt scheen, heisst sich Kindl nix Max, heisst sich Pepi!

TANTE: Ich mein auch nicht das Kind, sondern den gnädigen Herrn! Übrigens warum bleiben Sie so lange aus? Das Kind will trinken!

BABUSCHKA: Bittscheen ... erst in halbe Stund! (*der Hund bellt rechts, das Kind schreit ebendort*)

TANTE: Kusch, Pepi ... wein nicht Azorl ... nein, umgekehrt! Ganz nervös macht mich diese Person! Bist ruhig, grauperts Rabenvieh! (*rechts ab*)

BABUSCHKA: Was haben gsagt zu Kindl? Rabenviech? Grauperts? Das lass ich micht nicht g'falln!

ERNEST: Die Tante hat ja den Hund gemeint! (*gibt ihr einen Schirm*) Da haben Sie noch einen Schirm.

BABUSCHKA: Dank scheen ... wird der Anton Augen machen!

TANTE: *(steckt den Kopf zur Türe rechts herein)* Ich brauche Windeln! *(verschwindet wieder)*

ERNEST: Haben Sie welche?

BABUSCHKA: Ich nicht. Müssens gehen kaufen!

ERNEST: Das auch noch! *(ruft zur Türe rechts herein)* Gleich liebe Tante! *(zu Babuschka, die ihre Bluse auszieht)* Was machen Sie denn da?

BABUSCHKA: Ich probier nur, ob mir Kleidung gut paßt zu meine Antpitz!

ERNEST: Ich hätte mich nicht in dieses Abenteuer stürzen sollen. *(ab)*

BABUSCHKA: *(hat die Iglauer Haube abgelegt, den Rock ausgezogen, zieht das Klein an und setzt den Hut auf)* Der Pferdinand wird Auen machen, wenn er mich so sehen wird! Und erst der Stanislaus. Muß ich nicht gleich anschauen lassen! Was mach ich nur mit diese ordinäre kluft? *(hat die abgelegten Sachen zu einem Bündel zusammengerafft)* Heb ich durt auf! *(die Türe links öffend, wirft sie das Bündel hinein)* Und hetzt geh ich bissl am Park! *(Mitte ab)*

TANTE: *(von rechts)* Ja, wie lang soll denn der arme Bub noch warten? Wo steckst denn? *(öffnet die Türe links, prallt zurück)* Der Narr ist noch da? *(bei der Tür links)* Sie, wenn ich Sie nochmals hier finde, schneid ich Ihnen die Ohren ab! *(man hört das Kind rechts schreien)* Ja, Peperl, ich komm schon! Ich bin schon da! Wo nur diese Rabenmutter steckt! *(ab)*

17. Szene.

Max, dann Tante.

MAX: *(kommt d. d. Mitte einen Kinderwagen mit einem kleinen Kind vor sich herschiebend, singt)* Schlaf, Kindlein, schlaf – Dein Vater ist ein Schaf! ... *(wischt sich den Schweiß, spricht)* Gott, ist das eine Arbeit, bis man so ein kleins Kind kriegt! Hoffentlich hat die Amme den Kinderraub nicht bemerkt!

TANTE: *(kommt von rechts)* Aha, der Kinderwagen – da werden auch die Windeln sein!

MAX: So, Tante, hier ist unser Kind!

TANTE: Wo?

MAX: Hier! (*weist auf den Wagen*) In mir siehst Du den Vater ... was möglich war, das tat er!

TANTE: (*schaut in den Wagen*) Zum Donnerwetter, ich bin doch nicht betrunken, daß ich doppelt sehe ... oder habt Ihr zwei Kinder?

MAX: Wieso?

TANTE: (*auf die offen gebliebene Tür rechtsweisend*) Na, dort drin ist eins und da ist eins!

MAX: Da drin? (*blickt hinein laut*) Jawohl, Tantschen, das soll nämlich für Dich eine Überraschung sein! (*stolz*) Zwillinge!

TANTE: Bei Euch kommt man aus den Überraschungen gar nicht heraus!

MAX: Das glaub ich! Zwei strame Mädeln!

TANTE: Wieso Mädeln? Das mag ja ein Mädel sein, aber ... (*auf die Türe rechtsweisend*) Das dort ist ein Bub!

MAX: Na also! Ich habs immer gesagt, es ist ein Bub! Aber meine Frau hat mit mir gestritten, daß es ein Mädel ist! (*Das Kind im Wagen schreit*)

TANTE: Zwei Kinder und niemand kümmert sich um sie! Bsch! Bsch! (*nimmt das Kind aus dem Wagen*) Sei ruhig Mädi ... wenn sich auch Deine Muter um Dich nicht umschaute, die Tante aus Topolschitz wird Dich schön umwickeln! (*mit dem Kinde rechts abgehend*) Bring mir Windeln! (*rechts ab*)

18. Szene.

Max, dann Ungern.

MAX: (*allein*) Leicht gesagt! Wo soll ich denn Windeln hernehmen? Oder die Frau von Mossburg? Ach was ... ih hole aus der Küche ein paar Geschirrtücher! (*Mitte ab*)

UNGERN: (*tritt vorsichtig aus der Türe links. Er hat Babuschkas Ammenkleider an, die Haube auf dem Kopfe, man sieht*)

aber seine langen Hosen) Die Vrsehen hat mir dieses Kostüm in die Hände gespielt. So komme ich vielleicht unerkannt hinaus! Diese Verrückte ist sonst imstande, mir wirklich meine Ohren abzuschneiden! (*bemerkt seine langen Hosen*) Oha – das würde mich verraten! (*zieht die Hosen hoch hinauf, so daß man jetzt seine bunten Strümpfe sieht; er hat Zugstiefletten an*)

MAX: (*d. d. Mitte*) Alles versperrt! Nichts windelähnliches weit und breit!

UNGERN: (*nur auf das Geräusch der Türe, ohne sich umzudrehen, ergreift den Wagen und schiebt ihn hin und her*)

MAX: (*beiseite*) Oh weh! Die Amme! Hat mich schon! (*laut*) Ist das Ihr Wagen verehrtes Fräulein?

UNGERN: Mhm!

MAX: Sind sie nicht böse, ich hab ihn mir nur ausgeliehen, weil ich ihn der Tante aus Topolschitz zeigen wollte! War vielleicht auch ein kleines Kind darin?

UNGERN: Mhm!

MAX: Scheint ein Stummerl zu sein, aber ein nettes Stummerl! (*kneift Ungern in den Arm*)

19. Szene.

Vorige, Tante.

TANTE: (*von rechts*) Du! Du! Das Mädlel ist ja auch ein Bub! Was erzählst Du mir denn für Räubersgeschichten von zwei Zwillingmädeln, wenns zwei Zwillingsbuben sind?

MAX: Da siehst Du, liebe Tante – alles nur, damit Du eine immer größere Freude hast! (*Kindergeschrei rechts*)

TANTE: (*zu Ungern*) Sie, hören Sie denn nicht, daß die Kinder schrei'n? Gleich gebens ihnen zu trinken!

UNGERN: Ich? Das ist mir gänzlich unmöglich!

TANTE: Was ist denn das? Die sprich ja ein reines Deutsches?

MAX: Und ich hab sie für ein Stummerl gehalten!

TANTE: Stummer!? Unsinn! In französischen Dialekt hats früher g^oredt! (*zu Ungern*) Sofort holen Sie die zwei herzigen Büben und lassen Sie's trinken! Vorwärts! (*gibt Ungern einen Stoss*)

MAX: (*gibt ihm ebenfalls einen Puff*) Gehen Sie schon und schauen Sie nicht so blöd drein! Sonst werfe ich Sie hinaus!

UNGERN: Ach ja, ich bitte darum, ich möchte hinausgeworfen werden!

TANTE: Freilich, das möchte Ihnen so schmecken! Hinausgeworfen werden Sie ja, aber erst, bis wir eine andere Amme gefunden haben! Jetzt tun Sie Ihre Pflicht, stillen Sie augenblicklich den Hunger dieser armer Würmer! ... Oder ich hau Ihnen eine herunter ... Sie nachlässige Milchpantscherin Sie!

UNGERN: (*rechts abgehend*) Wo bin ich da hingeraten?

TANTE: Ich muß mit Dir sprechen Max! Deine Frau gefällt mir nicht!

MAX: So? Merkwürdig! Mir gefällt sie von Minute zu Minute besser!

TANTE: Weil Du in sie verliebt bist! Ich aber sehe sie mit meinen Topolschitzer Augen an! Und darum sage ich Dir, sie hat weiß Gott was im Kopf oder wer weiß wen!

MAX: Du siehst zu schwarz, lieben Tante!

TANTE: So! Also ich habe Beweise! Statt sich um ihre beiden Buben zu kümmern, gibt sie alle Donnerstage Teeabende ... und empfängt in Deiner Abwesenheit einen Herrn Ungern!

MAX: Ungern!

TANTE: Jawohl! (*mit starker Betonung*) Einen Herrn Ungern!

UNGERN: (*kommt von rechts, die Wickelkinder mit dem Kopf nach unten in den Armen haltend*) Haben Sie mich gerufen?

TANTE: Nein! Und wie halten Sie denn die armen Kinder, Sie schlamperte Person Sie (*pufft Ungern*)

MAX: (*pufft ihn von der anderen Seite*) Dumme Gans! Sehen Sie denn nicht, dass Sie die Kinder verkehrt tragen?

UNGERN: Verkehrt? Wahrhaftig! Ja – warum sagen die Kleinen denn kein Wort? (*dreht sie um und geht damit rechts ab*)

TANTE: Da hast Du's Wer ist daran schuld? Deine Frau!
Wo steckt sie denn überhaupt, Deine Frau?

20. Szene.

Vorige, Ernestine.

ERNEST: (*tritt durch die Mitte ein, ein Paket in der Hand*)

MAX: Da ist sie ja, liebe Tante! Wo warst Du denn mein
süßes Mutzi-Putzi?

ERNEST: Etwas einkaufen, Schnucki, für unseren Buben!

MAX: (*macht mit dem Finger ein Zeichen »zwei«*)

TANTE: Du brauchst Dich nicht zu verstellen, ich weiß
schon, daß es Zwillinge sind!

ERNEST: Ich habe Zwillinge? Aber wie wäre denn das nur
möglich?

TANTE: Das fragst Du mich? Das musst Du doch besser
wissen!

MAX: Aber natürlich haben wir Zwillinge ... zwei starke
Buben ... Wir haben nur Buben!

ERNEST: Jawohl, liebe Tante, wir haben Zwillinge!

TANTE: Es kommt mir vor, als ob Du Dich deshalb schämen
würdest! Du solltest stolz darauf sein! Ein Zwilling, das ist ja eine
Rarität! Einen gewöhnlichen Illing kann jeder kriegen.

21. Szene.

Vorige, Anna.

ANNA: (*tritt durch die Mitte ein, ein Wickelkind tragen*) So
hier ist das Kind gnädige Frau!

MAX & ERNEST: (*zugleich*) Allmächtiger Himmel!

TANTE: Was? Noch eins?

ANNA: Wieso? Ist denn schon eines da?

TANTE: Eines? Zwei sind schon da! Habt Ihr den nam
Ende gar Drillinge?

MAX: Am Ende? Gleich am Anfang! Und lauter Buben!

ANNA: Aber nein, das ist doch ein Mädél!

MAX: Wissen Sie das bestimmt?

ANNA: Aber gnädiger Herr!

TANTE: Was soll denn das heißen? Ihr wisst nie bei Euren Kindern, ob der Bub ein Mädél, oder das Mädél ein Bub ist?

MAX: Weissst Du liebe Tante, das kommt daher, weil nämlich unsere Eltern vergessen haben, uns aufzuklären.

22. Szene.

Vorige, Babuschka.

BABUSCHKA: (*kommt d. d. Mitte*) Bitt scheen, ise jetzt Zeit, für Peperl zum Nachtmahl!

TANTE: Wer ist denn was wieder?

BABUSCHKA: Ich bin ich die Ammel von klane Peperl! (*nimmt von Anna das Kind*) Nein, den ise ja nicht ... wo ise den Peperl? (*Kindergeschrei rechts*) Deen ise! (*stürzt rechts ab*)

MAX: (*beiseite*) Jetzt platzt die Bombe!

TANTE: Ihr habt demnach zwei Ammen?

MAX: Natürlich zwei! Ohnedies wenig! Da kommen auf eine Amme anderthalb Kinder.

23. Szene.

Vorige, Ungern.

BABUSCHKA: (*trägt ein Wickelkind, mit der anderen Hand zieht sie Ungern heraus, der das andere Kind trägt. Seine aufgestreckten Hosen sind herabgefallen und deutlich sichtbar*) Ah, da schau her! Meine Kleider hat diese freche Person angezogen und von Herrn Hosen!

ALLE: (*weisen mit den Fingern auf Ungers vorschauende Hose*)

UNGERN: *(bemerkt sie ebenfalls und hockt sich nieder um sie zu verdecken)*

ERNEST: Das ist ja gar keine Amme, das ist ja Herr Ungern!

UNGERN: Ja, ich bins! Ich wollte mich nur vor diesem verrückten Frauenzimmer unkenntlich machen! *(weist auf die Tante)*

TANTE: Wer ist verrückt? Er ist verrückt! Denn er behauptet, daß Du *(zu Ernestine)* Witwe wärest, wo Du doch mit Max verheiratet bist!

UNGERN: *(zu Ernestine)* Das ist doch verrücktes geschwätz! Dann behauptet sie auch, Sie hätten vor drei Monaten ein Kind bekommen!

TANTE: Eins? Drei! *(zeigt auf Max)* Und hier steht der Drillingsvater!

BABUSCHKA: Aber nein, Peperl hat sich Gnädige bloß ausgeliehen von mir!

TANTE: *(zu Max und Ernestine)* Was soll denn diese Renomiererei? *(zu Ungern)* Also meinetwegen es sind eben nur Zwillinge.

BABUSCHKA: Bitte scheen, nein! *(zeigt auf das Kind, welches Anna noch hält)* Kenn ich diesen Pamperletsch ... is sich Kind von Marianka!

TANTE: Was? Also nur einen ordinären Illing habt Ihr? *(zeigt auf das Wickelkind, das Ungern in den Wagen gelegt hat)* Den da?

BABUSCHKA: Bitte scheen, kenn ich auch diesen Wagen! G' hört sich der Susinka, was jetzt sucht überall im Park den g'stohlene Kind! ... Nehm ich gleich ganze Kramuri mit! *(ab mit dem Wagen, in den sie die Kinder gesteckt hat)*

ANNA: *(folgt ihr)*

TANTE: Was soll denn der ganze Schwindel bedeuten? Ihr habt kein Kind? Ihr seid vielleicht gar nicht verheiratet?

ERNEST: Nein, gnädige Frau! Ihr Neffe und ich haben nur diese Komödie gespielt, nach dem er Ihnen leichtsinnigerweise

Verlobung, Hochzeit und Taufe vorgeschwindelt hat. Sie müssen ihm verzeihen, gnädige Frau, Bitte! Bitte!

TANTE: Nein! Von mir bekommt er keinen Heller mehr! Du bist enterbt!

MAX: *(mit gespielmtem Pathos)* Tante! Und das sagst Du mir so ins Gesicht?

TANTE: Wohin denn soll ich Dirs sagen?

UNGERN: *(Der schon früher die Ammenkleider abgelegt hat)* Gnädige Frau, Sie sehen, daß ich hanz normal bin ... bis auf meine Zerstretheit! *(hat sein Taschentuch zur Hand genommen)* Vier Knöpfe! Was bedeutet die denn nur? ... Richtig, Ich bin doch heute auf Friersfüßen hierhergekommen, um um Ihre Hand feierlichst anzuhalten!

TANTE: Um meine Hand? Hier haben Sie Beide! *(faßt seine Hände)*

UNGERN: *(sieht die Tante perplex an)*

MAX: *(hat indessen leise mit Ernestine gesprochen)* Tantschen wir haben uns eben wirklich verlobt! Wirst Du mich auch enterben, wenn ich alles nachhole: Hochzeit, ... die Drillinge ...?

ERNEST: *(sich abwendend)* Aber Max!

TANTE: Mein Vermögen hinterlasse ich nunmehr unseren Kindern! *(zeigt auf Ungern)* Herr Ungern hat nämlich soeben um meine Hand angehalten!

UNGERN: Um Ihre Hand? Ich wollte um Frau von Mossburg anhalten ... Wie man nur so zerstreut sein kann?

TANTE: Von der Zerstretheit werde ich Dich schon kurieren! Zerstretheit ist nichts anderes, als Gehirngicht! Von heute ab trinks Du Gichtfluid!

ENDE!